

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський державний університет харчування та торгівлі

ЕКСПЕРТИЗА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
для студентів денної та заочної форм навчання

Спеціальність 076 Підприємництво торгівля та біржова діяльність
(спеціалізація: Товарознавство та експертиза в митній справі)
Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

Харків
ХДУХТ
2020

Опорний конспект лекцій із дисципліни «Експертиза в міжнародній торгівлі» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», (спеціалізація: Товарознавство та експертиза в митній справі), факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю / укладачі : В. В. Колесник, В. В. Полупан. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2020. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

Укладачі: канд. техн. наук, доц. В. В. Колесник
канд. техн. наук, доц. В. В. Полупан

Рецензент: канд. техн. наук, доц. В. О. Акмен

Кафедра товарознавства в митній справі

Схвалено НМК факультету управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

Протокол від «6» грудня 2019 року № 2

Схвалено вченою радою ХДУХТ

Протокол від «19» лютого 2020 року № 9

Схвалено редакційно-видавничою радою ХДУХТ

Протокол від «18» лютого 2020 року № 14

© Колесник В.В., Полупан В.В.,
укладачі, 2020

© Харківський державний
університет харчування та
торгівлі, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. Теоретичні основи експертиз та досліджень під час здійснення митного контролю	5
Тема 1. Поняття, об'єкти, предмети митної експертизи	5
Тема 2. Експертиза та її види в системі контролю в митних органах	8
Тема 3. Правовий стан експерта	13
Розділ 2. Методика проведення та оформлення митної експертизи	25
Тема 4. Загальні експертні методи	25
Тема 5. Порядок та принципи проведення митної експертизи	38
Тема 6. Правила оформлення результатів експертизи та висновків експерта	46
Розділ 3. Практичні аспекти здійснення митних експертиз Центральним митним управлінням лабораторних досліджень. Новітні стандарти митних експертиз	51
Тема 7. Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи	51
Тема 8. Новітні стандарти митних експертиз в умовах гарантування безпеки та полегшення міжнародної торгівлі	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	81

ВСТУП

Експертиза в міжнародній торгівлі є однією з базових дисциплін підготовки студентів за спеціальністю: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», спеціалізація «Товарознавство в митній справі».

Митна експертиза — це спеціальне науково-практичне дослідження, що проводиться експертами з метою рішення завдань митної справи для з'ясування питань, що виникають у процесі виконання вимог митного законодавства. Під час здійснення митної експертизи проводиться цілий комплекс загальних завдань фіскального, контрольного, економічного, правоохоронного, статистичного і захисного характеру, що вимагають спеціальних знань щодо виконання експертиз.

Дисципліна «Експертиза в міжнародній торгівлі» формує наступні професійні знання й уміння спеціалістів: знання вимог технічних регламентів, стандартів, технічних умов; навички з ідентифікації товарів; вміння визначення комерційної, митної і статистичної вартості товарів; розуміння інформації стосовно актуальних наукових проблем, програми їх дослідження та організація їх виконання; здатність до подальшого навчання та самовдосконалення; уміння інформувати та консультувати суб'єктів, які приймають участь у зовнішньоекономічній діяльності; уміння проводити різні види експертиз; вміння розробляти базову та супровідну документацію, в залежності від специфічних вимог.

Опорний конспект лекцій з дисципліни Експертиза в міжнародній торгівлі розрахований для студентів за спеціальністю: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», спеціалізація «Товарознавство в митній справі».

У конспекті лекції систематизуються у логічному порядку розкриваються основні питання з курсу «Експертиза в міжнародній торгівлі». Конспект надає можливість самостійно вивчити курс.

Структура опорного конспекту включає:

- ✓ Поняття, об'єкти, предмети митної експертизи.
- ✓ Експертиза та її види в системі контролю в митних органах.
- ✓ Загальні експертні методи.
- ✓ Порядок та принципи проведення митної експертизи.
- ✓ Правила оформлення результатів експертизи та висновки експерта.
- ✓ Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи.
- ✓ Новітні стандарти митних експертиз в умовах гарантування безпеки та полегшення міжнародної торгівлі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКСПЕРТИЗ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ОБ'ЄКТИ, ПРЕДМЕТИ МИТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

План лекції

1. Поняття митної експертизи та її завдання.
2. Об'єкти та предмети митної експертизи.

Експертиза як вид професійної діяльності широко застосовується в різних сферах народного господарства. Відомості про практику проведення експертиз можна відшукати в часи глибокої давнини. Проте, методологічні основи експертизи почали розвиватися лише у другій половині ХХ ст. Без знання цих основ неможливо проводити експертизу на належному рівні.

Експертиза (від фр. *espertise*, лат. *espertus* – досліджений) – дослідження фахівцем-експертом будь-яких питань, вирішення яких потребує спеціальних знань в галузі науки, техніки, економіки, торгівлі та ін.

У сучасних ринкових умовах різноманітні товари є об'єктами ЗЕД, що надходять в різних митних режимах. Для їх розмитнення при перетині кордону використовуються різноманітні методи, у т.ч. нетарифні – сертифікація, ліцензування, проведення карантинного, ветеринарного, екологічного, санітарно-гігієнічного та інших видів контролю, що є складовими митної експертизи товарів.

1. Поняття митної експертизи та її завдання.

Основна мета митної експертизи товарів – виявлення ознак, що впливають на класифікацію товарів відповідно до Товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності Митного союзу, що зумовлює застосування заходів державного регулювання при ввезенні або вивезенні товарів.

В рамках митної експертизи вирішуються також питання, пов'язані з виявленням країни походження товару, його ринкової вартості, приналежності до наркотичних засобів та ін. Її результативність багато в

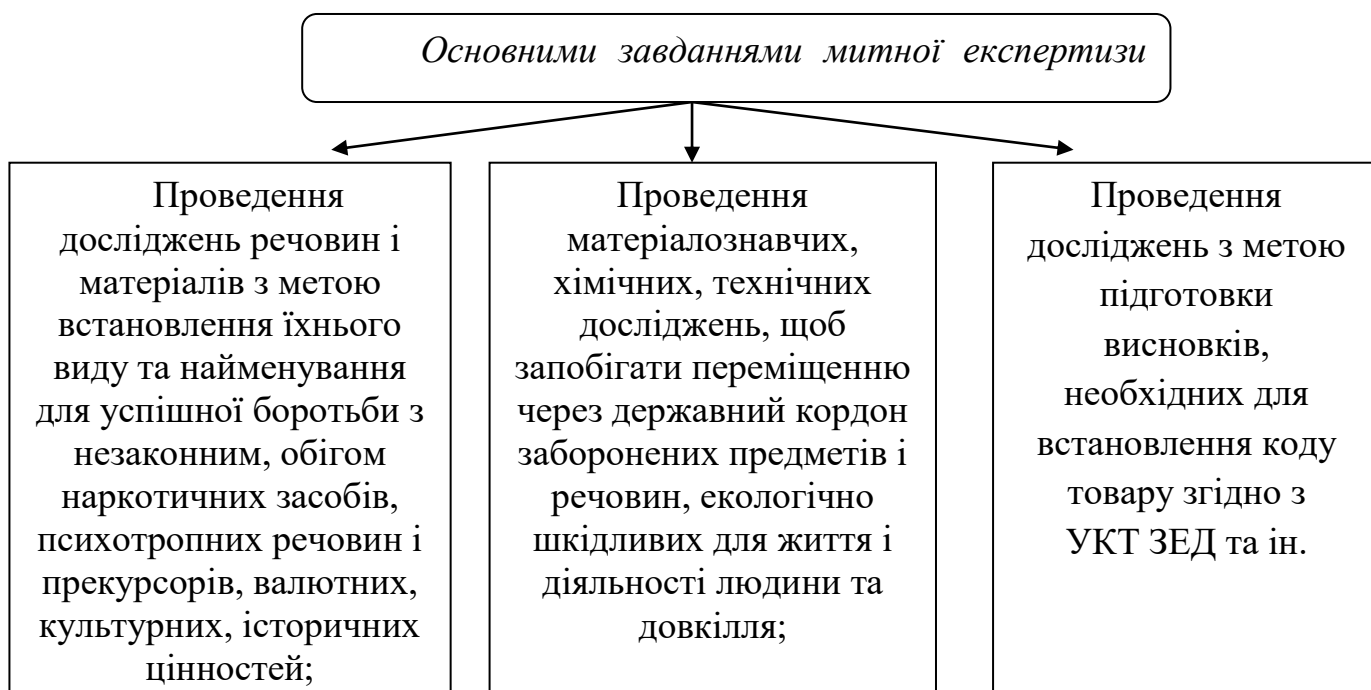
чому залежить від доцільності призначення експертизи, дотримання всіх вимог при призначенні та проведенні митної експертизи, оформлення її результатів.

У випадках недотримання процедурних і процесуальних вимог висновок розцінюється судом як неприпустиме доказ, а рішення митного органу про класифікацію товару визнається незаконним і таким, що підлягає скасуванню.

Мета і завдання митної експертизи впливають із актуальних проблем, які стоять перед товарознавцями-експертами: досягнення високої ефективності праці митних інспекторів, радників митної служби, працівників митних лабораторій, митних декларантів тощо.

Митна експертиза — це спеціальне науково-практичне дослідження, що проводиться експертами з метою рішення завдань митної справи для з'ясування питань, що виникають у процесі виконання вимог митного законодавства.

Експертиза проводиться експертами митних лабораторій та інших установ або окремими спеціалістами, які призначаються посадовою особою митного органу, в провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил.

2. Об'єкти та предмети митної експертизи.

Треба відзначити, що при здійсненні митної справи вирішується цілий комплекс загальних завдань фіскального, контрольного, економічного, правоохоронного, статистичного і захисного характеру, що вимагають виконання самих різноманітних експертиз. Для обґрунтованого призначення експертизи необхідно, щоб співробітник митного органу – ініціатор її проведення обов'язково знав основи теорії і практики проведення відповідної експертизи (її предмети, об'єкти, засоби дослідження, можливості і т.д.).

Предметом митної експертизи є загальні проблеми митної справи та конкретні факти та обставини процедури митного контролю.

ТЕМА 2. ЕКСПЕРТИЗА ТА ЇЇ ВИДИ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ В МИТНИХ ОРГАНАХ

План лекції

1. Класифікація різних видів експертиз за ознаками: за метою, за галузями науки, за масштабністю завдань, за черговістю.

У залежності від напрямів досліджень, які здійснюються з урахуванням вимог, використаних для експертної оцінки конкретного товару, експертиза класифікується на наступні різновиди:

- експертиза кількості товару;
- експертиза якості товару;
- експертиза комплектності товару;
- експертиза споживчих властивостей товару;
- експертиза новизни товару;
- експертиза походження товару;
- експертиза нормативної бази на товари (нормативної документації);
- ідентифікація виду чи різновиду товару;
- експертизи вартості (ціни) товару та ступеня її зниження;
- експертиза рівня якості товару та ступеня його зниження;
- експертиза відповідності коду товару ТН ЗЕД;
- експертиза відповідності товару певній системі сертифікації;
- експертиза оптимальності структури асортименту товарів;
- експертиза конкурентоспроможності товару.

На сьогодні Спеціалізована лабораторія та її структурні підрозділи фактично з суб'єктам здійснення експертизи при митному контролі і митному оформленні, а під час провадження в справах про порушення митних правил звернення до цих установ з недоцільним, оскільки вони не мають статусу державних експертних установ і не можуть надавати висновки, що будуть залучені до справи як докази.

Видова класифікація митної експертизи охоплює наступні види експертиз:

ідентифікаційну

хімічну

матеріалознавчу

товарознавчу

гемологічну

технічну експертизу документів

сертифікаційну

екологічну та ін.

Ідентифікаційна експертиза проводиться з метою визначення приналежності товару до однорідної групи товарів або до контрольованого переліку товарів, встановлення індивідуальних ознак товару, відповідності товару зазначеним якісним характеристикам і технічному опису.

Хімічна експертиза проводиться з метою визначення хімічного складу, кількісного співвідношення різних хімічних сполук, спрямованого на дослідження об'єкта і повинна відповісти на питання:

- визначення хімічного складу об'єкта;
- наявність елементів, що визначає належність до певних груп товарів, які підлягають спеціальному контролю (дорогоцінні метали, наркотичні засоби і сильнодіючі отруйні речовини, озоноруйнівні речовини, спирт етиловий і т. ін.);
- визначення вмісту компонентів в об'єкті;

— ідентифікація товару (речовини) за хімічним складом і співвідношенням компонентів у ньому.

Матеріалознавча експертиза визначає належність товару до конкретного класу речовин, виробів або матеріалів і відповідає на питання: з якого матеріалу виготовлено представлений на дослідження виріб, які фізичні, хімічні та механічні властивості матеріалу?

Товарознавча експертиза здійснюється з метою визначення вартості товарів на підставі їх якісних показників та основних властивостей, визначення митного найменування товару згідно з УКТЗЕД.

Гемологічна експертиза спрямована на визначення виду та класу дорогоцінних, напівдорогоцінних декоративних каменів, визначення їх природи, ваги, якості та інших показників.

Технічна експертиза документів проводиться з метою визначення тотожності документів, печаток, штампів, акцизних марок, голографічних етикеток.

Сертифікаційна експертиза спрямована на визначення якісних характеристик товару, визначення марки, сорту, виду, представленого на дослідження товару, відповідність досліджуваного об'єкта конкретному нормативно-технічному документу, відповідність досліджуваного об'єкта існуючим стандартам, відповідність якості товару наданій технічній документації, визначення приналежності окремої одиниці до однієї групи.

Сертифікаційна експертиза має відповісти на питання:

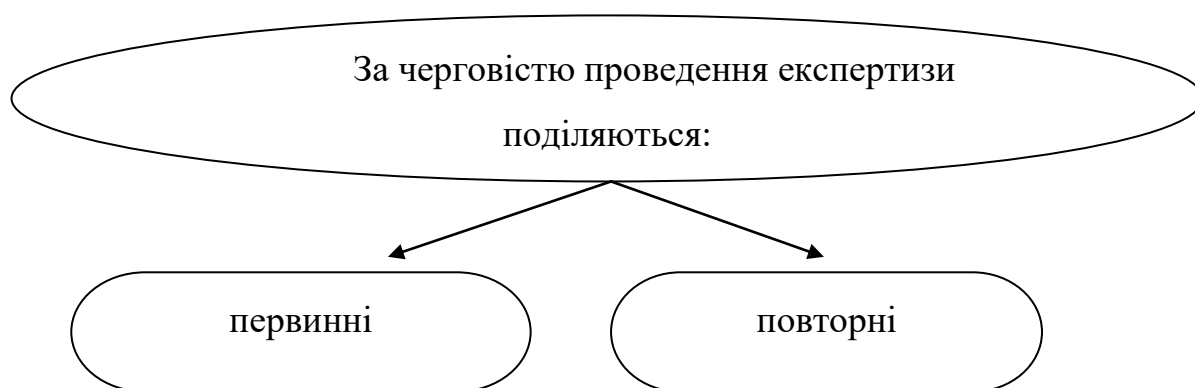
- ❖ визначення марки, сорту, виду, представленого на дослідження товару;
- ❖ відповідність досліджуваного об'єкта конкретному нормативно-технічному документу;
- ❖ відповідність досліджуваного об'єкта існуючим стандартам;
- ❖ відповідність якості товару наданій технічній документації;
- ❖ визначення приналежності окремої одиниці до однієї групи.

Оцінна експертиза проводиться з метою визначення споживчої вартості товарів, визначення товарних властивостей відповідно до нормативних документів, визначення оптової ринкової ціни наданого на дослідження товару.

Екологічна експертиза проводиться з метою визначення можливості ввезення/вивезення товару або надання товару конкретного митного режиму, визначення екологічної або експлуатаційної безпеки товару, визначення відповідності якості товару вимогам Держстандарту і медико-біологічним вимогам, визначення належності товару до шкідливих відходів.

Криміналістична експертиза проводиться з метою визначення автентичності митних та інших документів, що мають значення під час проведення митного контролю, цінних паперів, а також митних засобів ідентифікації.

Мистецтвознавча експертиза проводиться з метою визначення історичної, художньо-культурної, наукової значущості витворів мистецтва і предметів антикваріату.

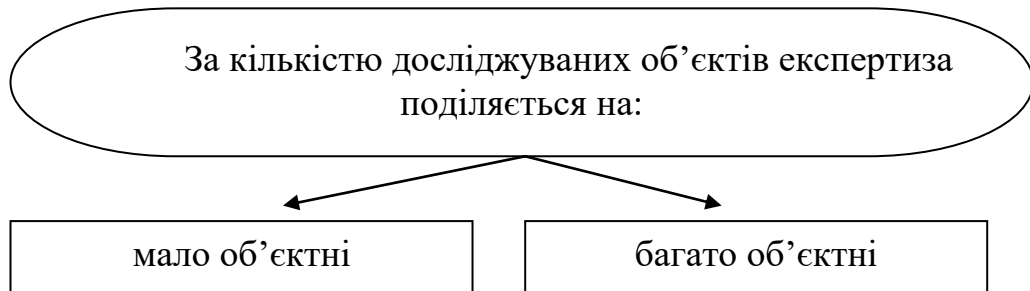
Якщо певне питання стосовно об'єкта дослідження вирішується вперше, то експертиза, у процесі якої провадиться дослідження для вирішення цього питання, називається первинною.

Повторна експертиза призначається у разі необґрунтованості висновку експерта або виникнення сумнівів у його правильності, проведення повторної експертизи доручається іншому експерту.

За масштабною розв'язуваних завдань
поділяється:

- основні;
- додаткові.

Додаткова експертиза, згідно ст. 75 КПК, призначається тоді, коли первинна визнана неповною чи недостатньо якісною. Додаткова експертиза призначається експерту, що проводив первинну експертизу, або іншому експерту. Метою додаткової експертизи може бути усунення недоліків первинної експертизи, як-то: нечіткість висновків, їх невідповідність обсягу завдання, визначеного в питаннях постанови (ухвали) про призначення експертизи тощо.

За кількістю експертів і способом їх роботи поділяється на одноособові і колективні (комісійні) тощо.

ТЕМА 3. ПРАВОВИЙ СТАН ЕКСПЕРТА

План лекції

1. Вимоги, права та обов'язки експерта.
2. Вимоги до кваліфікації та досвіду експерта.
3. Вимоги до складання експертного висновку.

Експерт – (від латинського слова «*expertus*» – досвідчений, обізнаний) – компетентна в будь-якій області знань і/чи практичної діяльності особа, яка має певний юридичний статус. Тобто «експерт» – це видове поняття по відношенню до видового поняття «спеціаліст».

Європейська доктрина визначає правове положення експерта як помічника судді, англо-американська – як свідка особливого виду (*sui generis*). Вітчизняне законодавство визначає юридичний статус експерта як самостійного суб'єкта процесу, який має власний обсяг процесуальних прав та обов'язків, що відрізняють його від інших суб'єктів процесуальної діяльності.

1. Вимоги, права та обов'язки експерта

Характерні риси експерта:

- об'єктивна незацікавленість у кінцевому вирішенні справи, що обумовлено його функцією представлення суду особливого доказу – експертного висновку.
- експерт заздалегідь не має доказової інформації – він отримує її в ході спеціального дослідження за допомогою своїх спеціальних знань.
- участь експерта у процесі обумовлюється не правами, а обов'язком дати об'єктивний висновок з поставленого перед ним питання.

Вимоги до експертів-товарознавців

Незалежність – відсутність залежності від слідчого, прокурора, обвинуваченого, підозрюваного, потерпілого і т. ін., а також організацій, в яких проводиться експертиза. Не припускається можливість комерційного, фінансового, адміністративного та інших впливів на висновок експерта-товарознавця

Компетентність – забезпечується наявністю професійної освіти у певній галузі знань, що відповідає експертній діяльності експерта – товарознавця і спеціальним знанням. Експерти-товарознавці повинні мати знання у галузі експертизи товарів, сировини та обладнання; проведення лабораторних досліджень зразків товарів; нормативних документів, які встановлюють вимоги до товарів та методів випробувань

Досвід роботи – до атестації кандидат у експерти повинен отримати досвід проведення судово-товарознавчих експертиз, для чого він бере участь у проведенні не менше чотирьох експертиз

Особисті якості:
об'єктивність;
відповідальність;
принциповість

Об'єктивність базується на незалежності та компетентності експерта, що дозволяє йому проводити неупереджену оцінку товару

Відповідальність ґрунтується на дотриманні діючого законодавства, вимог нормативних документів, використання засобів та методів проведення судово-товарознавчої експертизи

Принциповість полягає у послідовному проведенні та дотриманні на практиці принципів судово-товарознавчої експертизи, діючих правил та норм

Експерту забороняється:

1. Проводити експертизу без письмової вказівки керівника експертної установи (її структурного підрозділу), за винятком експертиз, доручених йому безпосередньо після слідчого огляду, в якому він брав участь як спеціаліст, а також експертиз, які проводяться під час судового розгляду.

2. Самостійно збирати матеріали, які підлягають дослідженню, а також вибирати вихідні дані для проведення експертизи, якщо вони відображені у наданих йому матеріалах неоднозначно.

3. Розголошувати без дозволу прокурора, слідчого, особи, яка провадить дізнання, дані попереднього слідства чи дізнання.

4. Вступати в контакти, не передбачені порядком проведення експертизи, з будь-якими особами, якщо такі особи прямо чи опосередковано стосуються експертизи.

5. Зберігати кримінальні, цивільні та господарські справи, а також речові докази й документи, що є об'єктами експертизи, поза службовим приміщенням.

Експерт складає висновок експертизи від свого імені і несе особисту відповідальність за його правдивість.

Відповідно до ст. 14 Закону «Про судову експертизу», у передбачених законодавством випадках, експерт може бути притягнутий до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної чи кримінальної відповідальності.

Загальні підстави для дисциплінарної відповідальності експертів встановлені законодавством України про працю. Крім того, і відповідно до Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, за порушення вимог Закону України «Про судову експертизу», інших законів України, що регламентують судово-експертну діяльність, до судового експерта можуть бути застосовані такі види дисциплінарної відповідальності:

- ✓ попередження;
- ✓ зупинення дії свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта;
- ✓ анулювання свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта;
- ✓ зниження кваліфікаційного класу судового експерта.

Підставами для притягнення до дисциплінарної відповідальності можуть бути: подання Міністерства юстиції та його органів на місцях чи повідомлення керівників або заступників керівників державних органів, інших організацій або громадян; подання голови Експертно-кваліфікаційної комісії експертної установи; повідомлення в засобах масової інформації.

Матеріальну відповідальність експерт несе за правилами, встановленими цивільним законодавством (у разі завдання своїми діями майнової шкоди), адміністративну — за цілісне ухилення від явки в суд, в органи досудового слідства чи дізнання відповідно до ч. 2 ст. 185-3 або за ст. 185-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Кримінальна відповідальність експертів передбачена ст. 384, 385 та ч. 1 ст. 387 КК України, відповідно, за:

- 1) надання завідомо неправдивого висновку;
- 2) відмову від надання висновку без поважних причин;
- 3) за розголошення даних досудового слідства або дізнання, якщо експерт був попереджений в установленому законом порядку про обов'язок не розголошувати ці дані за умови документально оформленого попередження про нерозголошення.

2. Вимоги до кваліфікації та досвіду експерта.

Кваліфікацію судового експерта присвоюють експертно-кваліфікаційні комісії (ЕКК), які працюють в науково-дослідних інститутах судових експертиз Мін'юсту (далі – інститути) відповідно до Положення про них, затвердженого Мін'юстом, та з врахуванням зон обслуговування цих інститутів. В окремих випадках за дозволом Мін'юсту атестація може бути проведена ЕКК інституту з іншої зони обслуговування.

Фахівці державних установ повинні мати вищу освіту, пройти відповідну підготовку в галузі судової експертизи, знати чинне законодавство та інші нормативні акти, які регулюють порядок призначення і проведення судових експертиз.

Незалежність експерта означає відсутність залежності від виробників, продавців і споживачів продукції, а також організацій, в яких проводиться експертиза. Умови роботи експерта повинні виключати можливості комерційного, фінансового, адміністративного та іншого впливу на результати експертної оцінки.

Компетентність експерта забезпечується наявністю професійної освіти в певній галузі, що відповідає її експертній діяльності, а також спеціальними знаннями.

Досвід роботи – одна з важливих характеристик експерта при атестації. Кандидат в експерти повинен мати не менше 4 років стажу практичної роботи в галузі, що відповідає заявленій галузі атестації.

Особисті якості експерта: об'єктивність, відповідальність, неупередженість (неупередженість) і принциповість. Ці якості необхідно мати експерту для дотримання принципів, покладених в основу експертизи, а також для виконання покладених на нього завдань.

3. Вимоги до складання експертного висновку

Порядок і термін проведення митної експертизи

1. Порядок проведення митної експертизи визначається рішенням Комісії Митного союзу.

2. Термін проведення митної експертизи не може перевищувати 20 (двадцяти) робочих днів з дня прийняття митним експертом (експертом) матеріалів до виробництва, якщо менш тривалий строк не встановлений законодавством держав - членів Митного союзу.

Термін проведення митної експертизи може продовжуватися у порядку, встановленому законодавством держав - членів Митного союзу.

3. Термін проведення митної експертизи призупиняється:

- в разі наявності клопотання митного експерта (експерта) перед митним органом, який призначив митну експертизу, про надання йому додаткових матеріалів, а також проб і зразків;

- в інших випадках, встановлених законодавством держав - членів Митного союзу.

4. За результатами митної експертизи видається висновок митного експерта (експерта).

Якщо експертиза не може бути виконана у зазначені терміни, більший строк встановлюється за домовленістю з органом чи особою, які призначили експертизу, після попереднього вивчення експертом наданих матеріалів.

У термін проведення експертизи не включається строк виконання клопотань експерта, пов'язаних із витребуванням додаткових матеріалів або усуненням інших недоліків, допущених особою або органом, які призначили експертизу.

Оформлення результатів судової товарознавчої експертизи

За результатами судово-товарознавчої експертизи експерт складає висновок експертизи від свого імені і несе відповідальність за його правдивість.

Висновок експерта складається з трьох частин: ввідної, дослідницької і висновків. Іноді виділяється четверта частина – синтезуюча.

1) У вступній частині наводяться: номер і найменування експертизи, орган, правова підстава для проведення експертизи, дата надходження матеріалів і дата підписання висновку, відомості про експертів ; найменування матеріалів, що надійшли на експертизу; спосіб доставки, вид упаковки і реквізити досліджуваних об'єктів; відомості про осіб, присутніх при проведенні експертизи; питання, поставлені на вирішення експерта.

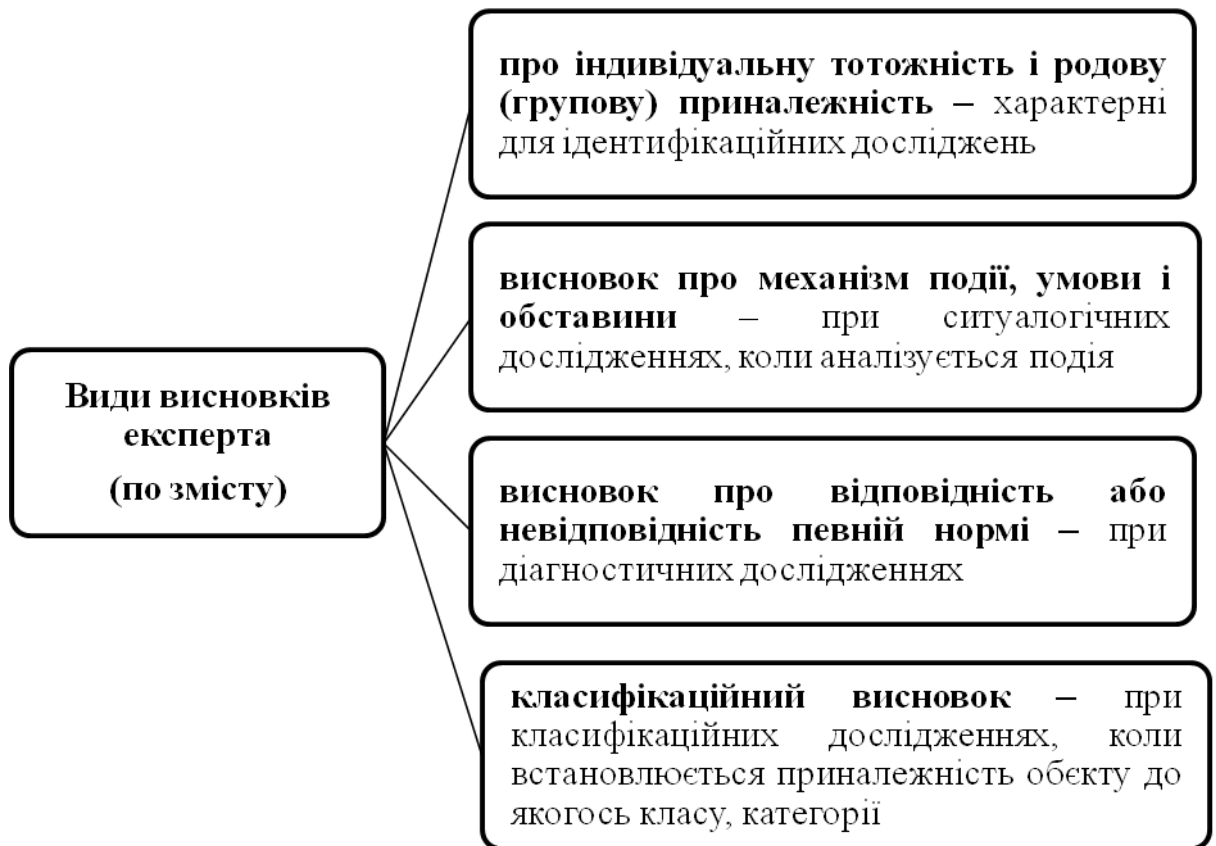
2) У дослідницькій частині викладаються: процес експертного дослідження відповідно до схеми проведення, його результати, науковепояснення встановлених фактів. Повинні бути вказані стан об'єктів дослідження, методи дослідження і технічні умови їх застосування, посилання на довідково-нормативні матеріали, літературні джерела. Відповідним чином будується і структура дослідницької частини висновку.

У синтезуючій частині висновку даються загальна сумарна оцінка результатів дослідження і обґрунтування висновків, яких дійшов експерт (експерти). Але синтезуюча частина може не виділятися у окремий розділ, а оформлюватися як завершальний розділ дослідницької частини.

3) Висновки є відповідями на поставлені перед експертом запитання.

Вимоги до висновку експерта (3 принципи)

- принцип кваліфікованості – експерт може формулювати тільки такі висновки, для побудови яких необхідна достатньо висока кваліфікація, відповідні спеціальні знання. Питання, що не потребують таких знань, які можна вирішити на базі простого життєвого досвіду, не повинні ставитися перед експертом і розв'язуватися ним, а якщо все ж таки вирішені, то висновки по них не мають доказового значення;
- принцип визначеності – неприпустимість невизначених, двозначних висновків, що допускають різне тлумачення (наприклад, висновків про «подібність» або «аналогічність» об'єктів без вказівки на конкретні співпадаючі ознаки);
- принцип допустимості, відповідно до якого в процесі доказування можуть бути використані тільки такі висновки експерта, які не потребують для своєї інтерпретації спеціальних пізнань, є допустимими для слідчих, суддів та інших осіб. Експерт повинен довести ланцюг своїх висновків до такого етапу, коли його висновок стане загальнодоступним і зрозумілим для будь-якої людини, що не володіє спеціальними знаннями.

Логічні форми висновків експерта

- категоричні і вірогідні. Висновок вірогідний може бути сформульовано експертом лише при досить високому ступеню вірогідності встановлюваного факту. Категоричний висновок робиться, якщо результати дослідження повністю його підтверджують.
- про можливість і дійсність. У висновках про можливість, на відміну від висновків про дійсність, констатується не факт об'єктивної дійсності, а лише можливість якої-небудь події, явища.
- однозначні і альтернативні. Альтернативний висновок формулюється, якщо експерту не вдалося знайти єдиного варіанту рішення і підсумком дослідження є декілька варіантів. Однозначний висновок дається, якщо експерт знаходить єдино правильний варіант рішення.
- умовні і безумовні. Умовним є висновок, в якому його істинність ставиться в залежність від якої-небудь умови. Безумовний висновок не містить жодних умов.

- ствердні і негативні. Негативний висновок констатує відсутність встановлюваного факту, події, властивості. Зазвичай він є виправдним доказом.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ МИТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНІ ЕКСПЕРТНІ МЕТОДИ

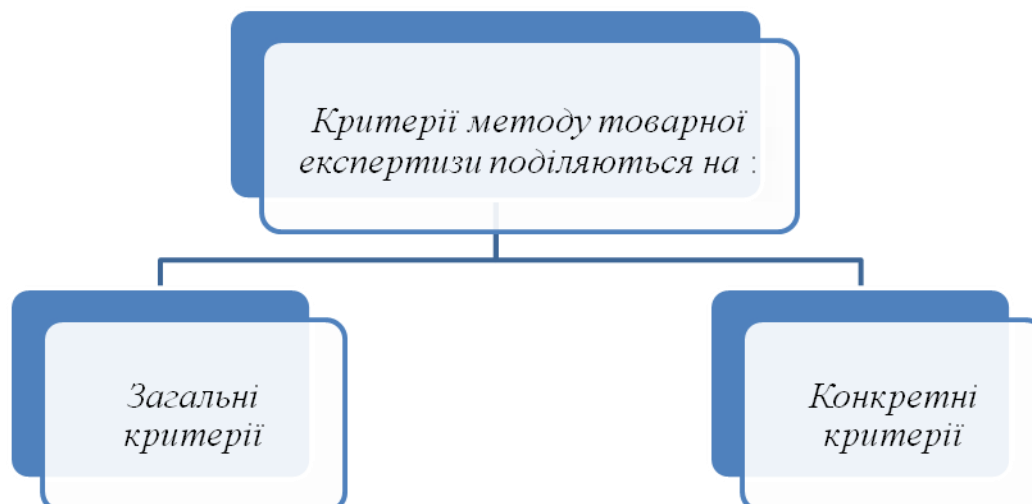
План лекції

1. Критерії методу товарної експертизи
2. Класифікація методів

Поняття методів товарної експертизи. Критерії методу товарної експертизи. Класифікація методів експертизи. Оперативні методи. Евристичні методи. Об'єктивні методи. Комплексні методи та підходи.

Методи товарознавчої експертизи – це способи теоретичного або практичного дослідження товару з метою одержання результатів експертизи.

Під час проведення експертизи визначають критерії методу, який використовується в процесі аналізу та оцінювання властивостей товарів. Критерії методу поділяються на дві групи.

Загальні критерії ґрунтуються на сучасних якісних і кількісних градаціях та уявленнях про товар, що існують у суспільстві. Конкретні критерії ґрунтуються на даних нормативної національної та міжнародної документації, яка характеризує якість продукції, що випускається. Залежно від мети експертизи або вибраних для аналізу показників у процесі експертизи можуть застосовуватися один або декілька різних критеріїв.

Критерії методу товарної експертизи залежать :

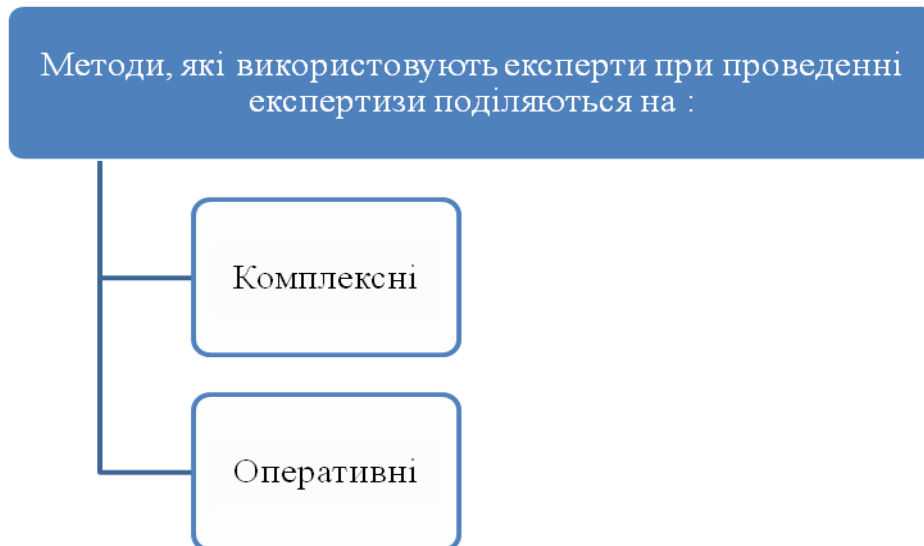
- від організаційної форми;
- від підстав для проведення експертизи ;
- від характеру, часу та обсягів дослідження;
- від об'єкту, що підлягає експертному дослідженню;
- від способів і джерелами отримання результатів ;
- від мети та характеру знань, що необхідно отримати.

2. Класифікація методів експертизи

Методи проведення експертизи можуть бути згруповані за різними підставами.

Першою підставою класифікації є різниця в готовності об'єкта нових видів товарів на різних стадіях його розробки: технічного завдання, проектної (нормативної) документації, дослідного зразка або партії, виробничого зразка, серійного виробу.

Друга підстава для класифікації методів — це особливості підходу спеціалістів до вирішення поставлених завдань і набір засобів, використаних для їх вирішення (схема 4.2).

Оперативні методи використовуватися на всіх стадіях виробництва товару із застосуванням у більшості експертних методів. При експертній оцінці дослідного зразка або партії товару застосовуються дослідні, вимірювальні, розрахункові, реєстраційні методи.

Комплексні методи дають більш точні результати. Вони застосовуються під час дослідних і соціологічних досліджень, експертиз дослідних зразків і серійних виробів.

Методи, які використовуються при проведенні товарних експертиз, за способом і джерелами отримання інформації поділяються на: об'єктивні і евристичні. Кожна група поділяється на підгрупи: органолептичні; вимірювальні; реєстраційні; розрахункові; експертні; соціологічні.

Об'єктивні методи – методи, засновані на визначенні характеристик товарів шляхом вимірювань (вимірювальні методи) або реєстрації будь-яких невідповідностей, відмов, відхилень від встановлених вимог (реєстраційний метод). Загальним для об'єктивних методів є вираз результатів вимірювань або підрахунків в прийнятих одиницях вимірювання або у відсотках, причому ці результати можна співставити, відтворити і перевірити. Відмінності між ними полягають в тому, що при вимірювальних методах

Вимірювальні методи

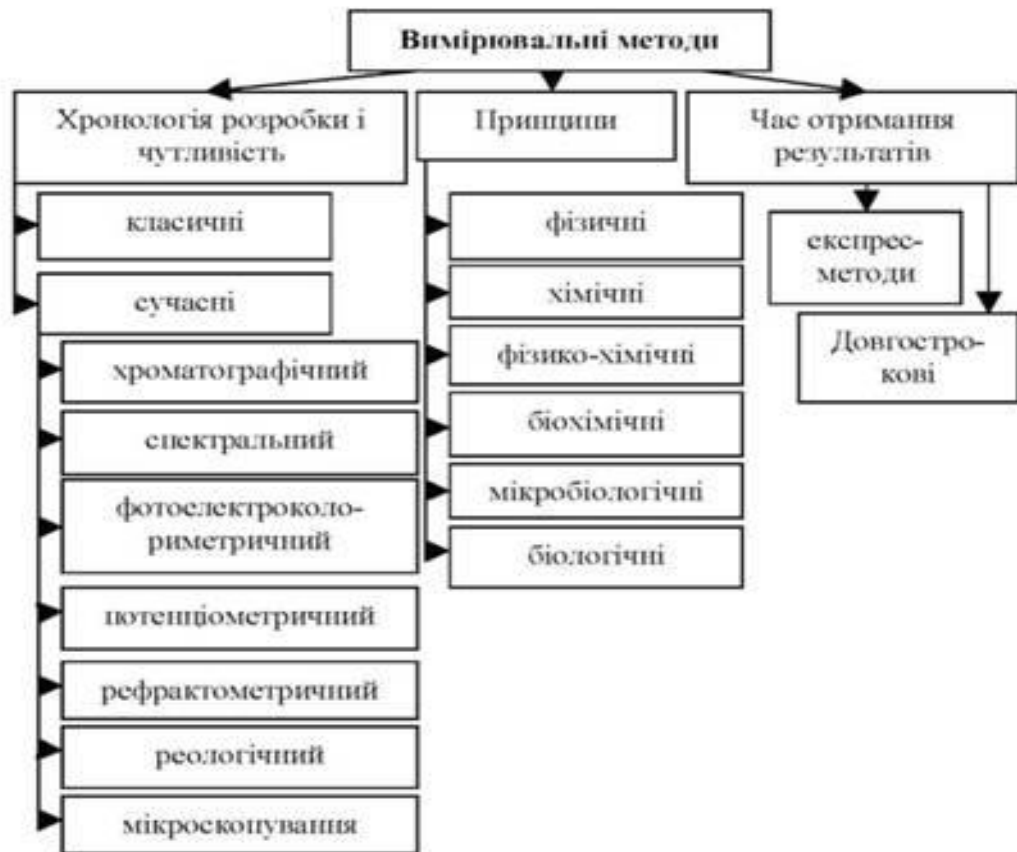
Вимірювальні методи — методи визначення (вимірювання) дійсних значень показників якості за допомогою технічних пристроїв. Призначені для визначення фізико-хімічних і/або мікробіологічних показників якості. На відміну від органолептичних фізико-хімічні і мікробіологічні показники специфічні і характерні для товарів однорідних груп.

Перевагами вимірювальних методів є об'єктивність оцінки, вираження результатів в загальноприйнятих одиницях виміру, зіставлення і відтворюваність результатів, тобто усувають недоліки органолептичних методів.

Недоліками вимірювальних методів є: високі витрати на проведення випробувань, для яких потрібні обладнання, випробувальні лабораторії, лабораторне і допоміжне обладнання, деколи дуже дороге, а також висококваліфікований персонал.

У зв'язку з цим застосування вимірювальних методів при товарній експертизі обмежено і рекомендується лише в тих випадках, коли без даних, отримуваних за допомогою цих методів, неможливо зробити об'єктивні і достовірні висновки.

Вимірювальні методи підрозділяються на підгрупи, види і різновиди по ряду ознак.

Класичні методи – фізичні і хімічні методи, розроблені в XVII–XX ст., які не втратили значущості на сучасному етапі. Прикладами класичних методів можуть бути: метод висушування до постійної маси для визначення вологості товарів, метод титрування для визначення загальної кислотності тощо, визначення солі аргентометричним методом та ін. Особливістю класичних методів є перевага руйнівних операцій, тривала підготовка зразка, невисока чутливість і точність. Але володіють високою достовірністю при визначенні макропоказників, для яких не потрібна висока чутливість і точність.

Сучасні методи відрізняються більшою чутливістю, меншими витратами часу на випробування. Для них характерний використання вдосконалених засобів виміру з більшою точністю. Поряд з вказаними перевагами потрібні добре обладнані й випробувальні лабораторії і висококваліфікований персонал, великі витрати на випробування. Найбільш поширеними сучасними методами є хроматографічний,

спектральний, фотоелектрометричний, потенціометричний, рефрактометричний, реологічний і мікроскопування.

Хроматографічний метод

Визначення методу	Заснований на розділенні складної суміші речовин на компоненти за допомогою сорбційних методів в динамічних умовах. У основу методу покладений принцип різної сорбованості компонентів суміші на обраному сорбенті, тобто на розподілі речовин між двома фазами, що не змішуються.
Призначення методу	Кількісне визначення речовин в пробах товарів, спеціально відібраних і оброблених
Перевага методу	Висока чутливість, дозволяє виявляти якісно і визначати кількісно речовини, що містяться в незначно малих кількостях (іноді долі мг%).
Різновиди методу	Газова і рідинна хроматографія (залежно від типу рухливої і нерухливої фаз), а також типи — паперова, колонкова, тонкошарова і газова (залежно від типу сорбенту).
Використовується для визначення	Фізико-хімічних показників якості, таких як: вміст вільних і зв'язаних амінокислот, органічних кислот, вуглеводів, ароматичних, барвних речовин, жирно кислотний склад ліпідів, пестицидів, вітамінів.

Спектральний метод

Визначення методу	Заснований на вимірюванні пропускання або поглинання світла певної довжини хвилі різними речовинами. У основу спектроскопії покладені спільні закони, що встановлюють співвідношення між величиною поглинання або пропускання і кількістю поглинаючої або проникної речовини.
Призначення методу	Визначення різноманітних органічних сполук, забарвлених і безбарвних розчинів, а також мінеральних елементів з концентрацією 10^{-2} — 10^{-6} моля.
Перевага методу	Точність методу висока [$\pm(0,1$ — $0,5)$ відн. %].
Різновиди методу	Спектроскопію умовно можна підрозділити на емісійну і абсорбцію. Емісійна спектроскопія досліджує випромінювальну здатність речовини, абсорбційна спектроскопія — поглинальну. Різновиди спектрального методу: абсорбція, інфрачервона і атомна абсорбція спектроскопія.
Використовується для визначення	Ступеню окислення жиру в різних жиромістких продуктах (молоці, вершковому маслі й т. п.), наявність пектинових і барвних речовин, фенолові сполуки (у вині, чаї, каві, плодах і овочах), кофеїн, теобромін в чаї і каві, міоглобін в м'ясі, мікроелементи у всіх товарах.

Фотоелектроколориметричний метод

Визначення методу	Заснований на виборчому поглинанні світла аналізованою речовиною. Принцип їх дії фотоелектроколориметрів оснований на порівнянні поглинання або пропускання світла стандартним і досліджуваним забарвленим розчином.
Перевага методу	Забезпечує високу точність [$\pm(1-2)$ відн.%], і для проведення його не потрібно складної апаратури.
Використовується для визначення	Концентрації підфарбованих розчинів (барвних, фенолових речовин, амінокислот та ін.).

Потенціометричний метод

Визначення методу	Заснований на визначенні потенціалу між електродом, насиченим воднем, і рідиною, що містить водневі іони.
Вимірювальний прилад	Потенціометри різних марок (ЛПУ-01 та ін.).
Використовується для визначення	Для виміру рН при визначенні активної кислотності соків, вина, інших напоїв, плодів, овочів та ін.

Рефрактометричний метод

Визначення методу	Заснований на вимірі показника заломлення світла при проходженні його через рідкий зразок, який наноситься на нижню призму рефрактометра.
Використовується для визначення	Концентрації сухих речовин, цукрі, жиру в харчових продуктах (соках, пюре, варенні, повидлі, томато-продуктах, жирах та ін.).

Реологічні методи

Визначення методу	Засновані на вимірі деформації різних речовин і матеріалів.
Призначення методу	Визначення структурно-механічних властивостей товарів (в'язкість, пружність, еластичність і міцність), багато хто з яких характеризує консистенцію. Результати дослідження структурно-механічних властивостей зазвичай виражають графічно у вигляді кривих кінетики деформації.
Вимірювальні прилади	Віскозиметри різних марок, динамометричні ваги, еластомери та ін.
Використовується для визначення	В'язкості м'ясного фаршу, пластичності тіста, твердості плодів і овочів, консистенції маргарину.

Мікроскопування

Визначення методу	Засноване на використанні мікроскопа як вимірювального прилада. Застосовуються звичайні біологічні і електронні мікроскопи, з великою кратністю збільшення.
Призначення методу	Визначення будови тканин, клітин та їх органел, а також видового і кількісного складів мікроорганізмів.
Різновиди методу	При мікробіологічних дослідженнях мікроскопування поєднується з реєстраційним методом (підрахунок кількості мікроорганізмів).
Використовується для визначення	Виду крохмальних зерен, наявність в продуктах домішок і мікроорганізмів, мікроструктури різних продовольчих товарів.

<p>Залежно від часу, що витрачається на визначення значень показників якості, всі вимірювальні методи ділять на:</p>	
<p><i>Експрес-методи</i></p>	<p><i>Довгострокові методи</i></p>
<p>Призначені для швидкого визначення показників якості товарів. Перевагами цих методів є швидкість визначення, використання нескладних вимірювальних приладів і простих пристосувань. багато експрес-методів ґрунтуються на хімічних, фізичних, фізико-хімічних методах або мікроскопуванні, якщо при їх використанні можливо безпосередньо виміряти показники без тривалої підготовки наважки, наприклад, визначення титруємої кислотності або активної в напоях, вміст солі в розсолі або відносної густини молока, визначення сухих речовин і цукрі в розчинах рефрактометричним методом. Найбільш поширені експрес-методи, засновані на засобах виявлення і призначені для якісного визначення властивостей товарів.</p>	<p>Більшість класичних методів відносяться до довгострокових з-за тривалої підготовки наважки шляхом виділення певних речовин в розчини, звільнення їх із суміші і видалення сторонніх речовин, що заважають визначенню. Часто підготовчий етап за тривалістю у багато разів перевершує основний етап — вимірювання кількісних характеристик показника. Особливо це характерно для хімічних і біохімічних методів.</p>

Реєстраційний метод

Реєстраційний метод заснований на спостереженнях і підрахунках числа об'єктів, вибраних за певною ознакою.

Як класифікаційна ознака можуть бути вибрані конкретні види дефектів або градації товарів, а також їх найменування, види, підгрупи і групи.

Реєстраційним методом визначаються приймальні і бракування числа при прийманні товарів, кількість дефектних товарів. При необхідності встановлюється кількісне співвідношення окремих видів дефектів. Сортування товарів на градації якості (стандартну, нестандартну, відхід, брак, а також на товарні сорти) здійснюється за допомогою цього ж методу. При цьому експерти можуть самі безпосередньо займатися технічною роботою по перегородці товарів, але краще, якщо її здійснюють підсобні робітники, а експерти перевіряють правильність їх роботи і реєструють кінцеві результати. У останньому випадку увага експерта буде сконцентрована на відповідальнішій операції – реєстрації певних градацій.

Якщо в завдання товарної експертизи входить експертна оцінка ефективності асортиментної політики торгівельної організації, то за допомогою реєстраційного методу розраховуються основні показники асортименту (широта, повнота, новизна, асортиментний мінімум і т. п.). Результати визначень заданих об'єктів реєстраційним методом виражаються в абсолютних або відносних величинах.

Кількість реєстрованих об'єктів може визначатись за рахунком або за масою, довжиною або об'ємом. Наприклад, кількість шкідників в борошні, сухофруктах, число мікроорганізмів визначається за рахунком на певній площі або в визначеній масі або об'ємі.

Реєстраційний метод – один з найбільш розповсюджених методів експертної оцінки при прийманні і зберіганні товарів. Експерти можуть використовувати цей метод для перевірки якості торгівельного обслуговування шляхом реєстрації кількості скарг від покупців, кількості обслуговуваних покупців за певний відрізок часу тощо.

Дуже часто реєстраційний метод застосовується разом із іншими методами товарної експертизи (органолептичним, вимірювальним, соціологічним).

Евристичні методи – методи, засновані на сукупності логічних прийомів і методичних правил теоретичних досліджень для досягнення остаточних результатів. Загальним для усіх евристичних методів є суб'єктивний підхід до оцінок, побудови гіпотез, заснованих на припущеннях окремих осіб. Відмінності між підгрупами евристичних методів полягають у їх призначенні, засобах і прийомах, які використовуються.

Органолептичні методи призначені для встановлення значень органолептичних показників товарів, експертні – для оцінювання властивостей і показників товарів в умовах невизначеності й ризику, соціологічні – для встановлення споживчої оцінки товарів шляхом опитувань покупців.

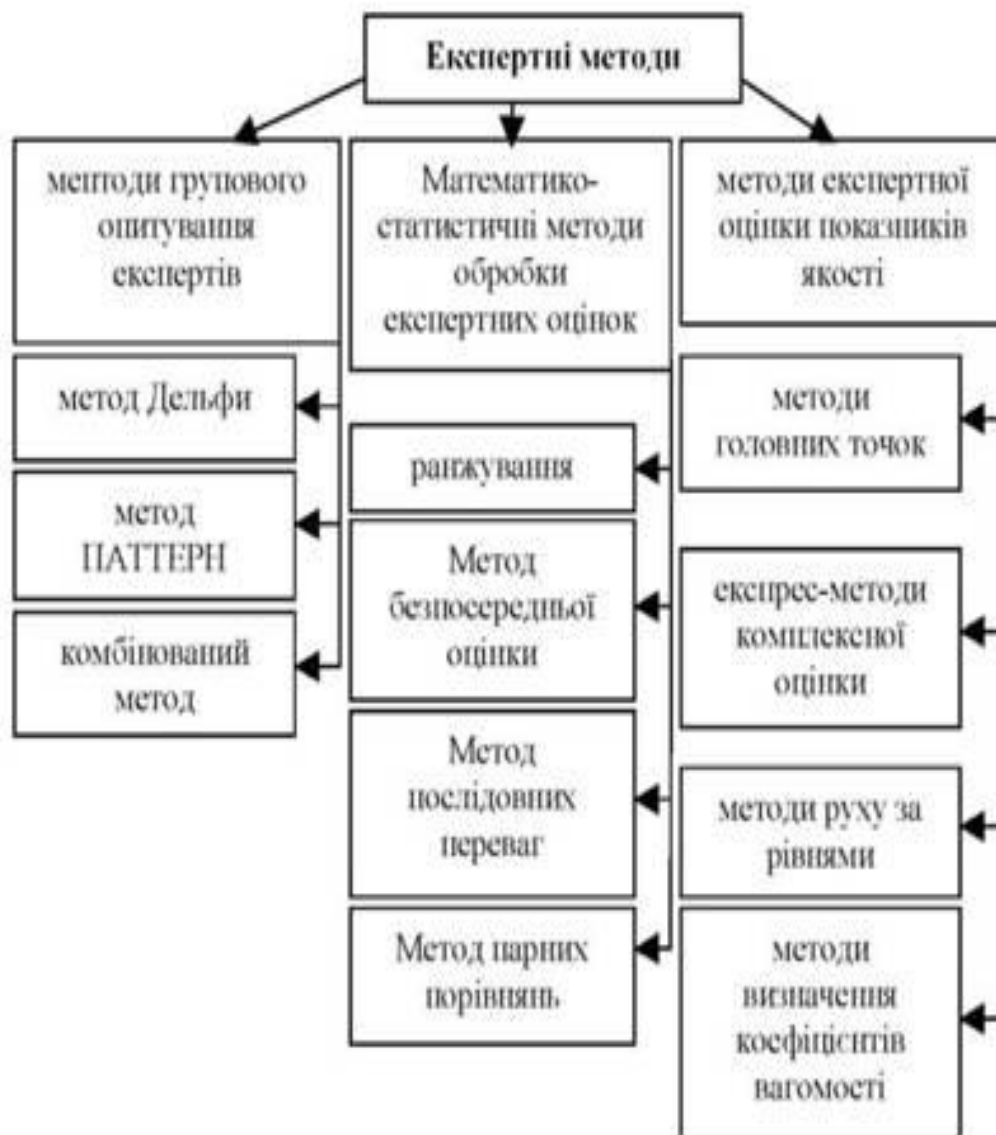
Основними засобами органолептичних методів є органи чуття оцінювача. Для соціологічних методів можуть використовуватися будь-які засоби, у тому числі й характерні для інших підгруп об'єктивних і евристичних методів. Найважливішими засобами соціологічних методів є анкети.

Органолептичний метод ґрунтується на використанні інформації, яку отримують в результаті аналізу відчуттів, сприйнятих органами чуття: зору, слуху, нюху, дотику і смаку. Цей метод є простим, не потребує складної апаратури, знайшов широке використання, і тому є одним з основних методів оцінювання якості товарів. Застосовується під час контролю якості сировини, напівфабрикатів, готових продуктів на харчових підприємствах, під час приймання товарів на торговельних підприємствах від виробника, перевіряння якості товарів, що транспортують і зберігають; у процесі проведення експертизи якості з метою ідентифікації товарів, визначення

споживних властивостей товару, рівня зниження якості; під час сертифікації для визначення відповідності продукції вимогам нормативної документації, для визначення безпечності продукції з метою видання гігієнічного сертифіката, сертифіката відповідності.

Соціологічний метод заснований на зборі й аналізі думок споживачів за наслідками анкетного опитування, конференцій, нарад, виставок-продажів та інших форм виявлення відгуків споживачів на товари.

Експертні методи призначені для експертного оцінювання товарів у випадках, коли інші, раніше перераховані методи, незастосовні або неекономічні. Експертні методи засновані на прийнятті евристичних рішень, базою для яких є знання й досвід, накопичені експертами в конкретній сфері в минулому. Цим евристичні методи відрізняються від розрахункових методів, заснованих на рішенні формалізованих завдань. Як і іншим методам, що застосовуються під час товарознавчої експертизи, експертним методам властиві певні переваги й недоліки. Перевагою цих методів є те, що вони дозволяють ухвалювати рішення, коли більш об'єктивні методи неприйнятні. До інших переваг ставиться їхня відтворюваність. Сфера застосування цих методів – не тільки оцінювання якості товарів, але й дослідження операцій технологічного циклу, прийняття керуючих рішень, прогнозування. До недоліків експертних методів належать суб'єктивізм, обмеженість застосування, високі витрати на їхнє проведення.

ТЕМА 5. ПОРЯДОК ТА ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ МИТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

План лекції

1. Принципи експертної діяльності.
2. Проведення експертизи якості за допомогою методів.

Принципи проведення митної експертизи. Організація та проведення експертизи товарів за допомогою різних методів.

Принципи експертної діяльності — це керівні основоположні теоретичні та практичні засади, що становлять основу митної експертизи та практичної діяльності митного експерта в межах його законних повноважень, прав та обов'язків.

Проведення експертизи ґрунтується на таких принципах, як:

♣ незалежність – відсутність у експерта фінансової, майнової, родинної, службової або іншої зацікавленості в результатах конкретної експертизи, а також будь-якої залежності від третіх осіб;

♣ чесність – неупереджене, безпристрасне й самостійне формування думки та висновків;

♣ професійна компетентність – володіння необхідним об'ємом знань, професійної підготовки, кваліфікації та досвіду, які забезпечують експерту якісне дослідження;

♣ об'єктивність – відображення реального стану об'єкта експертизи й результатів експертного оцінювання та аналізування, прийняття рішень на підставі фактів;

♣ сумлінність – проведення експертизи з належною старанністю, уважністю, оперативністю й використанням своїх здібностей і навиків;

♣ конфіденційність – нерозголошення інформації, одержаної під час проведення експертизи, без згоди замовника, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством України;

♣ професійне поведження - дотримання пріоритету суспільних інтересів, а також підтримання високої репутації професії та утримання від дій, несумісних з експертною діяльністю й здатних підірвати повагу та довіру до професії експерта, призвести до втрати її громадського іміджу.

Організація та проведення експертизи товарів за допомогою різних методів. Організація та проведення експертизи товарів – проведення експертного дослідження відповідно до завдання експертизи.

Оцінювання умов проведення експертизи. На місці проведення експертизи експерт має впевнитися, що замовник створив усі умови для проведення експертизи, а саме:

- забезпечив участь у проведенні експертизи компетентних представників замовника, уповноважених підписувати акт, та за потреби представників інших зацікавлених сторін (постачальника, митної служби тощо);
- надав необхідні документи та/або матеріали експертизи (ТСД, нормативні документи, технічна документація тощо);
- надав зразок-еталон або його дублікат, оформлений належним чином (за потреби);
- підготував робоче місце в освітленому (у холодну пору року – опалювальному) приміщенні;
- організував роботу підсобних робітників;
- надав теплий спецодяг для роботи в холодну пору року або в холодному приміщенні;
- забезпечив вільний доступ до продукції, за потреби окреме приміщення для збереження продукції;
- розсортував продукцію за партіями (за необхідності);
- надав необхідні повірені засоби вимірювальної техніки та/або вимірювальне обладнання;
- забезпечив умови, що відповідають вимогам з безпеки праці, пожежної безпеки, безпеки довкілля, особистої безпеки експерта тощо.

Експерт оцінює створені замовником умови та приймає рішення щодо їх відповідності досягнутим домовленостям для уможливлення своєчасного та об'єктивного проведення експертизи за цих умов.

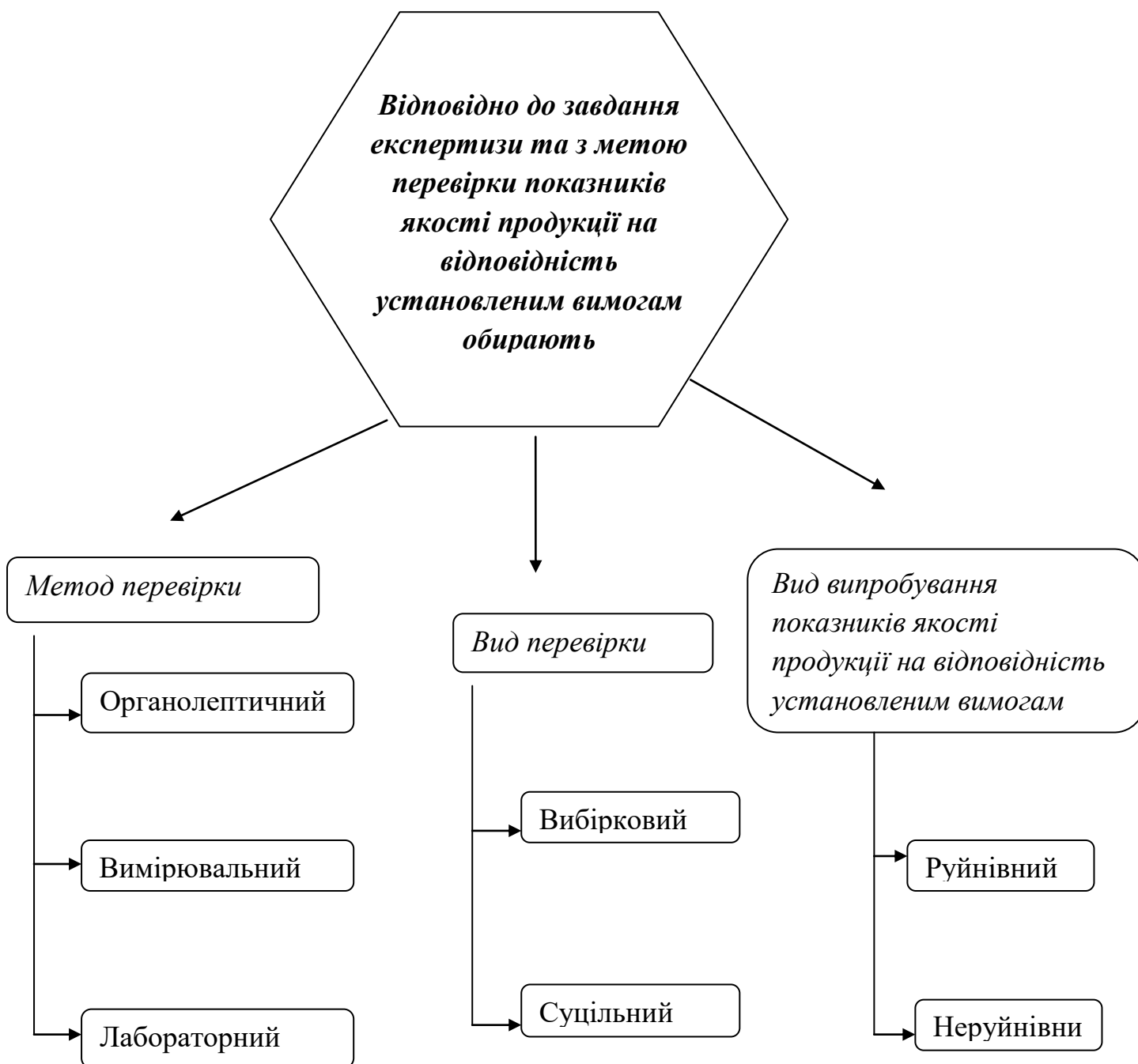
Якщо замовник не забезпечив належні умови проведення експертизи, експерт повідомляє про це керівника підрозділу. У разі прийняття рішення керівником підрозділу про припинення проведення експертизи, експерт повинен здати до підрозділу ТПП наряд із відповідним записом замовника із причинами унеможливлення проведення експертизи та фактично витраченого часу, у тому числі на дорогу в обидва кінці.

У випадку відмови замовника від такого запису його робить сам експерт, указуючи прізвище представника замовника, який відмовився зробити такий запис. Керівник підрозділу анулює заявку та наряд, здійснює відповідний запис у журналі та письмово інформує про це замовника.

У разі прийняття позитивного рішення за результатами оцінювання умов проведення експертизи експерт приступає до наступного етапу проведення.

У процесі організації експертизи може виникнути потреба у внесенні змін і доповнень до завдання експертизи та/або обсягу робіт/продукції. Такі зміни вносять на підставі письмового звернення замовника. За умови узгодження запропонованих змін у наряді належним чином здійснюють відповідні коригування та приступають до проведення експертизи з урахуванням цих змін.

Під час проведення експертизи якості продукції, крім документів на об'єкт експертиз, аналізують законодавчі та регламентуючі вимоги, вимоги технічної, технологічної та експлуатаційної документації до цієї продукції. За наявності відповідних умов контракту якість продукції оцінюють, порівнюючи її зі зразком-еталоном або його дублікатом.

Для перевірки якості продукції лабораторним методом відбирають зразки (проби) з ідентифікованої партії продукції.

Відбір зразків (проб) продукції відбувається з об'єднаної (середньої) проби чи вибірки експертом або групою експертів у присутності осіб, які беруть участь в експертизі. Кількість зразків (проб) продукції, необхідних для проведення випробувань (кількість упаковок, загальна маса, точкова маса, кількість і розміщення точок відбору тощо), відбирають відповідно до умов контракту або вимог стандартів на методи відбору конкретної

продукції. Відмова замовника від проведення лабораторних досліджень у випадках, які експерт вважає необхідними, є підставою для анулювання заявки.

В окремих випадках, за погодженням із замовником, крім зразків (проб) для проведення випробування, можуть також відібратися зразки-свідки на випадок повторення випробувань для підтвердження показників якості продукції у вирішенні суперечливих питань тощо.

Для однозначної ідентифікації відібрані зразки (проби) належним чином пакують і маркують із зазначенням:

- дати відбору зразків (проб);
- номери транспортної накладної та номери ТЗ / ТО;
- назви продукції згідно з наданими документами;
- конкретних ознак продукції (номер партії, серії, модель, артикул, тип тощо);
- інших ознак, що вказують на приналежність відібраних зразків (проб) до пред'явленої на експертизу партії продукції.

Ідентифіковані таким чином зразки (проби) пломбують пломбіром із позначками ТПП або опечатують. Пакування, маркування, пломбування/опечатування зразків (проб) виконують будь-яким способом, що виключає підміну, заміну чи доступ до продукції без їх руйнування. Також відібрані зразки (проби) можна пакувати в спеціальні номерні охоронні пакети. До акта експертизи вносять запис про відбір зразків (проб) з оформленням відповідного акта.

За результатами відбору зразків (проб) оформлюють акт, який експерт та уповноважений представник замовника засвідчують своїми підписами. Кількість примірників акта відбору зразків (проб) визначають з урахуванням кількості примірників акта експертизи.

Акт відбору зразків (проб) додається до акта експертизи і є його невід'ємною частиною. Акт відбору зразків (проб) разом із відібраними та належним чином оформленими зразками (пробами) експерт передає

замовнику для відправлення їх на випробування до лабораторії, що атестована та акредитована в установленому порядку. Зразки (проби) замовник доставляє у випробувальну лабораторію за свої кошти.

Лабораторія не має залежати від замовника експертизи. Як виняток, дозволено проводити випробування відібраних зразків (проб) у лабораторії замовника за умови особистої участі експерта з метою здійснення ним нагляду за процедурою проведення випробування.

Аналізування протоколу випробувань.

Наданий випробувальною лабораторією протокол випробувань аналізують із метою визначення:

- відповідності протоколу випробувань вимогам ДСТУ ISO 17025;
- однозначної ідентифікації зразків (проб), що пройшли випробування, з партією продукції, із якої їх було відібрано;
- відповідності результатів випробувань досліджених зразків (проб) установленим вимогам.

3. Проведення експертизи якості за допомогою методів

Перевірка якості продукції органолептичним та/або вимірвальним методами.

Органолептичним методом визначають такі показники якості продукції, як зовнішній вигляд (колір, форма, консистенція тощо), запах, смак, звук, сприйняття на дотик, наявність дефектів тощо. Перевірку зовнішнього вигляду виробів на відповідність зразку-еталону або його дублікату здійснюють тоді, коли це передбачено умовами контракту.

Перевірка показників якості продукції органолептичним методом не виключає можливості використання технічних засобів (лупа, лінійка, ваги, мікроскоп, мікрофон, слухова трубка тощо), які підвищують сприйнятливість і можливості органів чуття.

За допомогою вимірвального методу визначають такі показники якості, як маса та довжина виробу, сила струму тощо, отримані з

використанням засобів вимірювальної техніки та/або вимірювального обладнання.

Вибіркову перевірку якості продукції здійснюють, якщо це передбачено умовами контракту та/або НД на конкретний вид продукції. В усіх інших випадках проводять суцільну перевірку.

Результати перевірки якості пред'явленої продукції експерт реєструє у Робочому журналі, при цьому відмічаючи:

- кількість невідповідної та кількість придатної продукції;
- наявність, характер, кількість, розміри та місцезнаходження виявлених дефектів;
- можливу причину їх виникнення;
- втрату якості у відсотках (за потреби).

Невідповідну продукцію ідентифікують одним із способів:

- на товари народного споживання ставлять особисту відмітку – штамп експерта або його підпис, не пошкоджуючи їх товарного вигляду;
- на обладнання та на вироби з металу – особисте клеймо експерта.

Про нанесення на продукцію ідентифікаційних позначок (штампа, клейма тощо) в акті експертизи роблять відповідний запис. Фактично встановлені показники якості продукції оцінюють відповідно до номінальних значень, регламентованих умовами контракту або вимогами чинних нормативно-правових документів, НД на конкретний вид продукції або зразка-еталона. За результатами оцінювання встановлюють:

- кількість продукції, що через наявність дефектів не відповідає встановленим вимогам;
- кількість продукції, що має відхилення показників якості або параметрів, у межах допусків для продукції нижчого сорту, гатунку, категорії тощо;
- кількість продукції, що має відхилення показників якості або параметрів у межах допусків для придатної продукції.

Унаслідок аналізування результатів експертизи роблять висновок щодо характеру дефектів, які можуть бути:

- виробничими, у тому числі прихованими;
- після виробничими;
- механічного характеру.

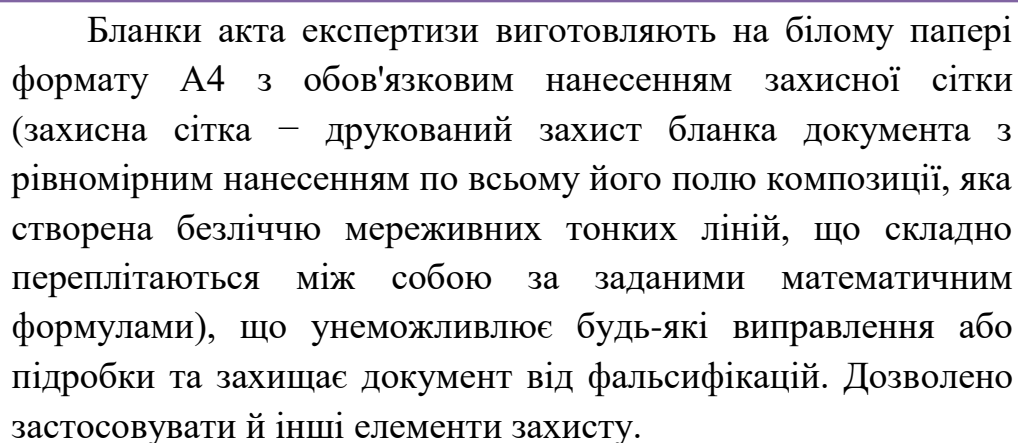
ТЕМА 6. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТИЗА ТА ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА

План лекції

1. Правила оформлення експертних документів.
2. Структура експертного висновку.
3. Вимоги для складання експертного висновку.

Заключний етап проведення експертизи (оформлення акта експертизи)

Мета заключного етапу – аналіз і оцінювання отриманих результатів, їхнє документальне оформлення.

Бланки акта експертизи виготовляють на білому папері формату А4 з обов'язковим нанесенням захисної сітки (захисна сітка – друкований захист бланка документа з рівномірним нанесенням по всьому його полю композиції, яка створена безліччю мереживних тонких ліній, що складно переплітаються між собою за заданими математичним формулами), що унеможлиблює будь-які виправлення або підробки та захищає документ від фальсифікацій. Дозволено застосовувати й інші елементи захисту.

Акт експертизи складають виключно на підставі записів у робочому журналі, які уможливають простежуваність усіх дій експерта в процесі

проведення експертизи та засвідчують результати проведених досліджень. За умов оцінювання фактичних результатів експертизи з даними відповідних документів складають акт експертизи. У разі констатування фактичної кількості, комплектності та якості об'єкта експертизи складають експертний висновок. За результатами експертиз, що проводять на вимогу постанови/ухвали правоохоронних/судових органів, складають висновок експерта.

Акт експертизи повинен складатися експертом особисто і містити опис тільки тих фактів, які були встановлені ним у процесі проведення експертизи. В акті експертизи заборонені скорочення слів (за винятком загальноприйнятих), підчищення, помарки, незасвідчені виправлення. Написання акта експертизи здійснюють державною мовою.

2. Структура експертного висновку

Акт експертизи має містити вступну (протокольну) частину, констатуючу та висновок.

Результати експертизи декількох партій продукції, перевірених за одним нарядом з одного замовника, оформлюють окремими актами експертизи, що мають дробові реєстраційні номери, у чисельнику яких зазначають реєстраційний номер наряду, а в знаменнику – порядковий номер акта експертизи. Декілька партій продукції можуть бути оформлені одним актом експертизи, за умови єдиного постачальника, виробника, замовника.

У вступній частині акта експертизи зазначають відомості, що відповідають назвам пунктів, а саме:

1. прізвище, ім'я, по батькові експерта;
2. найменування та кількість товару;
3. номери та дата пред'явлених експерту товаросупровідних документів;
4. найменування постачальника чи відправника.

У разі відсутності деяких відомостей, пункт не заповнюють, про що в констатуючій частині акта експертизи роблять відповідний запис.

У констатуючій частині акта експертизи описують хід проведення експертизи, аргументовано викладаючи фактично встановлені об'єктивні докази перевірки та/або дослідження об'єкта експертизи, результати здійснених вимірювань, розрахунків тощо, а саме: місцезнаходження продукції (ТЗ/ТО, склад тощо); результати аналізування наданих документів; наявність та стан пакування й маркування; умови зберігання продукції; повну назву продукції та її класифікаційні ознаки (артикул, модель, розмір, марка, колір, сорт, ґатунок, категорія тощо)

Фактично встановлені результати проведення експертизи відповідно до поставленого завдання, а саме: фактично встановлені результати проведення експертизи відповідно до поставленого завдання, а саме:

- номери ТЗ/ТО та/або вантажних місць; кількість продукції згідно з документами на об'єкт експертизи та фактично визначену кількість за назвами та класифікаційними ознаками;

- кількість виробів, що мають дефекти механічного характеру (за наявності), при цьому детально характеризуючи дефекти та стан ТЗ/ТО та/або пакування, маркування;

- виявлені виробничі дефекти із зазначенням їх назви згідно з умовами контракту або відповідного НД зі стандартизації, їх кількість, розміри, місцезнаходження;

- кількість продукції, що частково чи повністю не відповідає встановленим вимогам через дефекти виробничого характеру та кількість придатної продукції; оцінювання та аналізування об'єктивних доказів експертизи; методи визначення кількості та/або якості; номери та типи засобів вимірювальної техніки та вимірювального обладнання, а також строк їх повірки;

- інші обставини, які експерт вважає за доцільне зафіксувати в акті експертизи, наприклад причини, що унеможливають вирішення окремих питань у повному обсязі, як цього вимагає завдання експертизи;

- проставляють дату початку та дату закінчення експертизи (дата закінчення складання акта). Під час експертизи швидкопсувної продукції додатково зазначають години.

Протокольну та констатуючу частини експертизи перевіряють представники зацікавлених сторін, присутні на експертизі. Якщо внаслідок

перевірки вони знайдуть помилки чи неточності, то мають право вимагати від експерта їхнього виправлення.

Надалі експерт не має права вносити зміни без згоди цих осіб у протокольну та констатуючу частини. Висновок за результатами експертизи експерт оформляє самостійно. При цьому зацікавлені сторони не повинні бути присутні, щоб не впливати на об'єктивність експерта.

Висновок має бути стислий, конкретний, обґрунтований наявними об'єктивними доказами і настільки чіткий, щоб не виникала потреба в додаткових роз'ясненнях експерта. Висновок повинен повною мірою відповідати заключній частині акта експертизи та містити підсумок про відповідність/невідповідність фактичних результатів експертизи з даними, що зазначені в документах (недостача, надлишки тощо).

Під час оформлення висновку експерт повинен вказати найменування документів, дату та номер їхнього затвердження, якщо під час експертизи ці документи були використані. У завершенні враховуються як результати проведених експертом досліджень, так і результати, одержані в дослідній лабораторії. При цьому експерт повинен перевірити достовірність результатів досліджень шляхом установлення наявності в дослідній лабораторії акредитації в конкретній сфері, а також проведення лабораторних досліджень арбітражними чи іншими прийнятими методами.

Протокол досліджень, якщо вони проводились, є невід'ємною частиною акта експертизи. Якщо протокол досліджень оформлений неправильно чи порушена методика, то експерт має право зробити запит у дослідній лабораторії на відомості, що його цікавлять. Експерт має право відхилити результати досліджень як неправильні, якщо дані лабораторії не задовольнятимуть його. У такому випадку або відбираються нові зразки, якщо це можливо, і віддаються на повторне дослідження, або в акті

експертизи зазначаються причини, за яких неможливо здійснити ці лабораторні дослідження.

До акта експертизи додаються акти відбору зразків, протоколи досліджень, за необхідності фотографії (наприклад, дефектів товарів), розрахунки, експлуатаційні документи, контрольні зразки з характерними дефектами, копії документів про виклик постачальника та інші документи, які підтверджують достовірність проведення експертизи.

Акт експертизи складають у 3-х примірниках. За погодженням із замовником кількість примірників за додаткову оплату може бути збільшена.

Закриття наряду. У наряді зазначають вартість експертизи відповідно до тарифів за послуги з експертизи, що діють у кожній ТПП. Тарифи за послуги з експертизи встановлюють з урахуванням часу, який витрачають на:

- отримання наряду на проведення експертизи;
- аналізування документів, що стосуються об'єкта експертизи, та визначення критеріїв оцінювання продукції;
- організацію проведення експертизи;
- проїзд від підрозділу ТПП до місця проведення експертизи в день її початку та у зворотному напрямку в день її закінчення;
- час очікування вантажу, документів, створення умов проведення експертизи, розсортування продукції, за потреби прибуття представників інших організацій;
- перевірку продукції;
- оформлення, аналізування та реєстрацію акта експертизи та наряду.
- Замовник своїм підписом у наряді засвідчує згоду щодо вартості експертизи.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ
ЕКСПЕРТИЗ ЦЕНТРАЛЬНИМ МИТНИМ УПРАВЛІННЯМ
ЛАБОРАТОРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. НОВІТНІ СТАНДАРТИ МИТНИХ
ЕКСПЕРТИЗ

ТЕМА 7. ЦЕНТРАЛЬНЕ МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ЛАБОРАТОРНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЕКСПЕРТНОЇ РОБОТИ

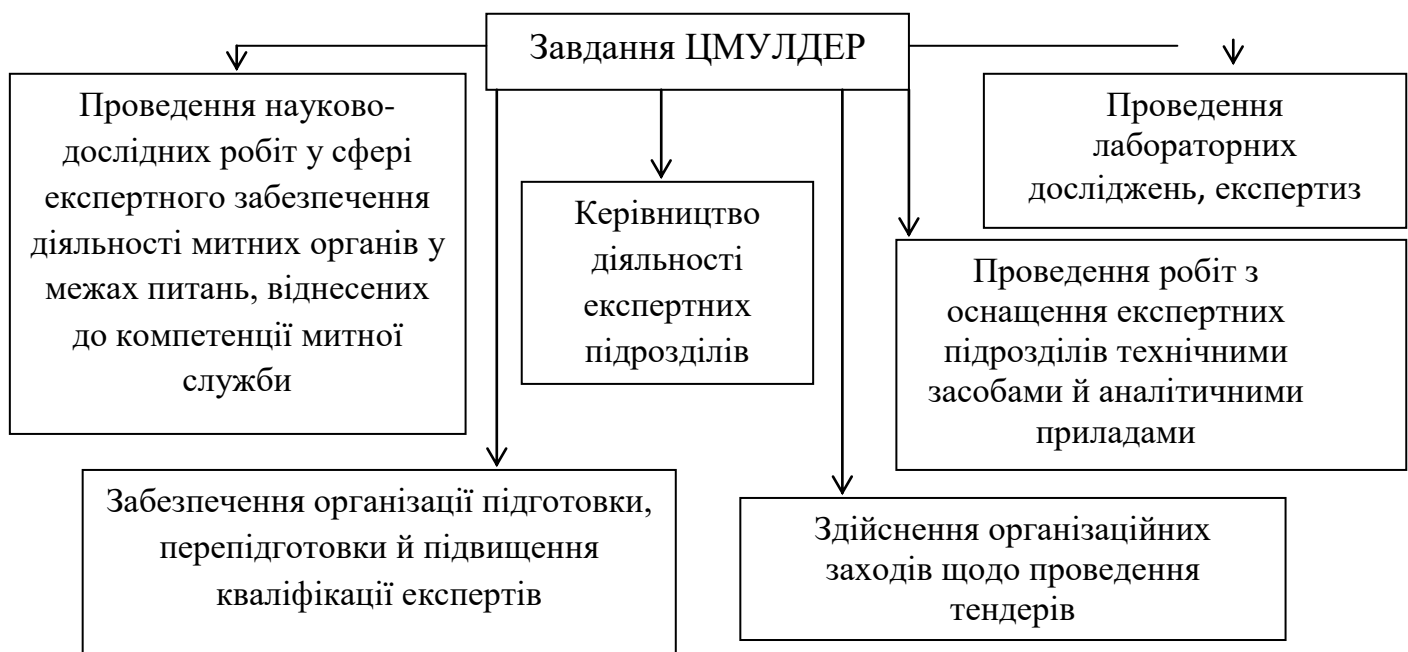
План лекції

1. Сфера діяльності та структура Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи.
2. Попередня оцінка та експертиза непродовольчих товарів.

1. Сфера діяльності та структура Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи.

Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи (Управління) – це спеціалізована митна установа, яка являється структурним підрозділом регіональних митниць. Лабораторіям надається право на здійснення експертної діяльності в межах питань, віднесених до компетенції митної служби. В даних лабораторіях проводять класифікаційні, матеріалознавчі, геологічні, технічні та товарознавчі експертизи.

На Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи покладено виконання таких завдань:

Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи відповідно до покладених на нього завдань, виконує такі функції:

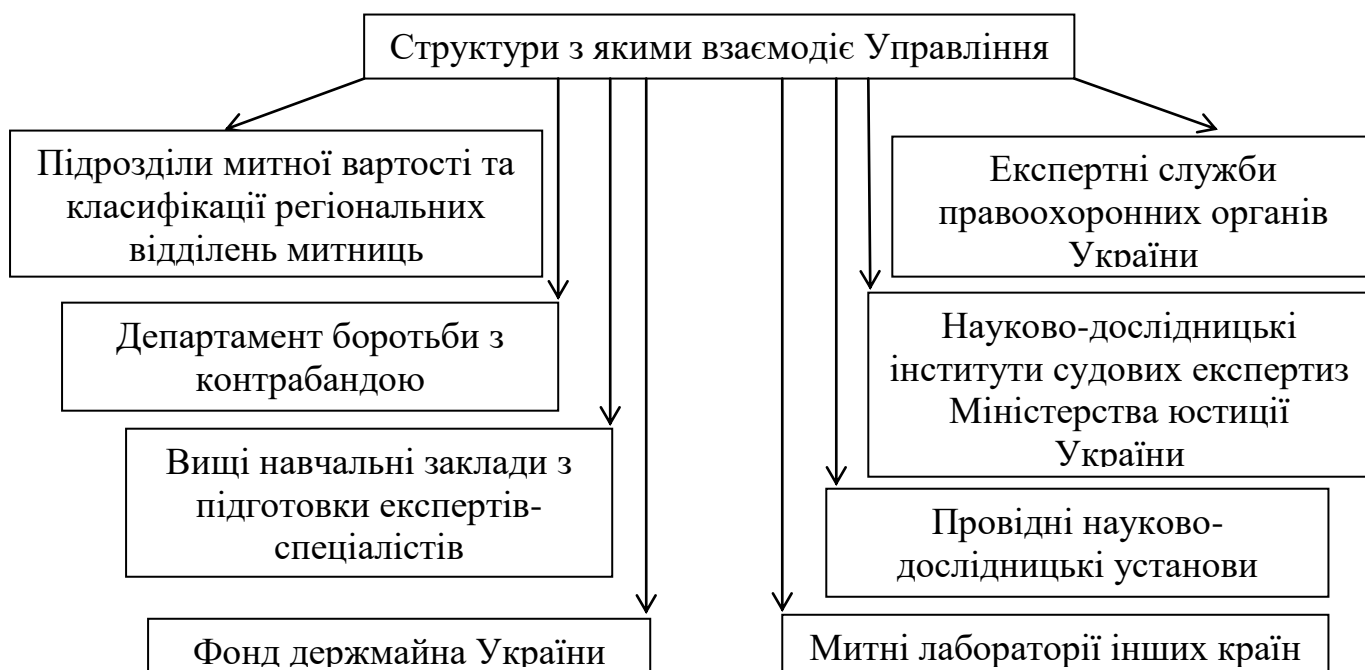
Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи і митні лабораторії мають право проводити такі види експертиз і досліджень товарів та предметів за запитами митних органів України:

Структура Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи:

ЦМУЛДЕР як одна з основних структур Державної митної служби України (ДМСУ) провадить активну взаємодію з різними установами та управліннями, основними напрямками якої є:

2. Попередня оцінка та експертиза непродовольчих товарів

Методика проведення попередньої оцінки товарів, транспортних засобів розроблено з урахуванням положень Митного кодексу України, «Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25. 08. 1998 року № 1340 (зі змінами), «Порядку роботи складу митниці ДФС», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30. 05. 2012 № 627.

Попередня оцінка товарів проводиться у ході складання первинних прибуткових документів. Під час проведення оцінки посадовою особою митниці ДФС (Державна фіскальна служба), яка контролює передачу чи передає ці товари на склад митниці ДФС використовуються наявні товарно-транспортні документи, за якими товари, транспортні засоби переміщувались через митний кордон України, рахунки-фактури (інвойси), рахунки-проформи, інші документи, що визначають вартість цих товарів, транспортних засобів, а також інформація щодо вартості товарів, транспортних засобів, яка надається власниками цих товарів, транспортних засобів або уповноваженими ними особами.

За відсутності документів, які підтверджують вартість товарів, транспортних засобів, або за наявності сумнівів щодо їх достовірності посадовою особою митниці ДФС, яка контролює передачу чи передає ці товари на склад митниці, до проведення попередньої оцінки товарів залучається експерт ДПМЕ ДФС (Департамент податкових та митних експертиз).

У цьому разі посадова особа митниці ДФС, яка контролює передачу чи передає товари, транспортні засоби на склад митниці ДФС, у відповідних графах первинного прибуткового документа вчиняє запис «попередня оцінка буде проведена додатково» та одночасно готує запит щодо проведення попередньої оцінки.

Запит про проведення попередньої оцінки товару готується посадовою особою митниці за визначеною формою. Підписується запит керівником митниці ДФС не пізніше наступного робочого дня після оформлення первинного прибуткового документа.

До Запиту надаються копії всіх наявних в митниці документів, які стосуються оцінки товару, транспортного засобу. Питання, поставлені перед експертом у Запиті, не повинні виходити за межі компетенції та спеціальних знань експерта. Запит із наявною супровідною документацією доставляють до ДПМЕ ДФС поштою або іншими засобами інформаційних технологій. Приймається Запит уповноваженими посадовими особами і реєструється в установленому порядку.

Попередня оцінка товару проводиться експертом на підставі письмового доручення керівника ДПМЕ ДФС. Під час проведення попередньої оцінки товару експертами застосовуються підходи та методи проведення оцінки, які визначені в нормативно-правових актах та нормативно-технічній документації.

При проведенні попередньої оцінки товару, транспортного засобу експерт має право:

Ознайомлюватися з матеріалами, які стосуються предмета попередньої оцінки товару, транспортного засобу

Заявляти клопотання перед митницею ДФС про надання йому додаткових наявних в митниці ДФС матеріалів, необхідних для проведення попередньої оцінки товару, транспортного засобу, які не були надані разом із запитом про проведення попередньої оцінки товару, транспортного засобу

Відмовитися від проведення попередньої оцінки товару, транспортного засобу, або від проведення попередньої оцінки окремого товару, якщо подані не всі наявні в митниці ДФС матеріали або питання, поставлені у Запиті виходять за межі компетенції та спеціальних знань експерта

Попередня оцінка товару, транспортного засобу проводиться протягом 10 робочих днів після надходження до ДПМЕ ДФС Запиту. У разі потреби цей строк може бути продовжено за рішенням керівника ДПМЕ ДФС або особи, яка виконує його обов'язки, але не більше ніж на 10 робочих днів.

За результатами попередньої оцінки товару експерт готує звіт за визначеною формою. Звіт складається з двох письмових примірників. Один примірник звіту передається митниці ДФС, яка призначила проведення попередньої оцінки товару, другий – залишається у справах ДПМЕ ДФС.

Експертиза товарів (продовольчих та непродовольчих) – це дослідження товарів з метою визначення їх якості, а також їх відповідності існуючим стандартам. Об'єктом експертизи є одиниці продовольчої або непродовольчої продукції, а також будь-які матеріальні предмети, що містять інформацію про товарне походження об'єкта дослідження: супровідна документація, технічні описи та рекомендації з використання, зберігання та переміщення виробів. Експертизі підлягають також і об'єкти, які вже були у вжитку, що вибули з ужитку і навіть частини виробу.

Порядок проведення експертизи непродовольчих товарів:

1	Ідентифікація об'єкта експертизи – визначення приналежності конкретних екземплярів продукції або деякої кількості товарних одиниць одного типу.
2	Визначення відповідності якості товару НД
3	Встановлення змін якості товару, які сталися внаслідок псування об'єктів, присутності дефектів та їх відображення на якості продукту
4	Встановлення відповідності характеристик, які зазначені в інформації про продукцію, яка зафіксована на упаковці товару
5	Визначення відповідності способів та засобів пакування товарів
6	Встановлення відповідності способів, строків та умов перевезення товарів
7	Визначення відповідності умов експлуатації товарів
8	Складання звіту за результатами досліджень
9	Оформлення звіту в експертній організації

ТЕМА 8. НОВІТНІ СТАНДАРТИ МИТНИХ ЕКСПЕРТИЗ В УМОВАХ ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ ТА ПОЛЕГШЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

План лекції

1. Спеціальні спрощення митних процедур під час переміщення товарів.
2. Система управління ризиками у митному контролі та митній експертизі.
3. Митний пост-аудит.
4. Перевірка преференційного походження товарів.
5. Захист прав інтелектуальної власності під час проведення митної експертизи.

1. Спеціальні спрощення митних процедур під час переміщення товарів.

Спеціальні спрощення митних процедур надаються уповноваженому економічному оператору під час переміщення товарів через митний кордон України.

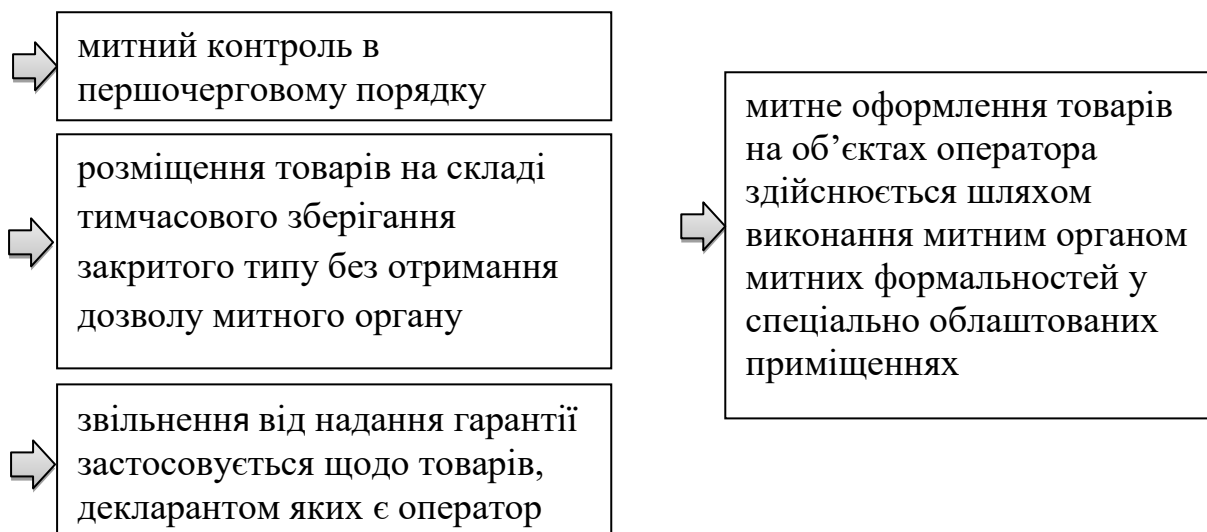
Для оператора, якому видано сертифікат щодо надійності і безпеки, спеціальні спрощення застосовуються в такому порядку:

→ спеціальне спрощення щодо зменшеного обсягу відомостей, які необхідно подати митному органу до прибуття на митну територію України та/або вибуття за межі митної території України товарів, транспортних засобів комерційного призначення, застосовується згідно із законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, якими встановлені відповідні вимоги

→ спеціальне спрощення у вигляді зняття митного забезпечення без отримання дозволу митниці використовується оператором виключно після виконання митних формальностей

→ спеціальне спрощення у вигляді відправки товарів з приміщень, відкритих та критих майданчиків оператора без пред'явлення їх митному органу відправлення застосовується оператором у разі електронного декларування товарів для вивезення їх за межі митної території України у відповідному митному режимі або в разі відправлення товарів внутрішнім транзитом

Для оператора, якому видано сертифікат на спрощення митних процедур, спеціальні спрощення застосовуються в такому порядку:

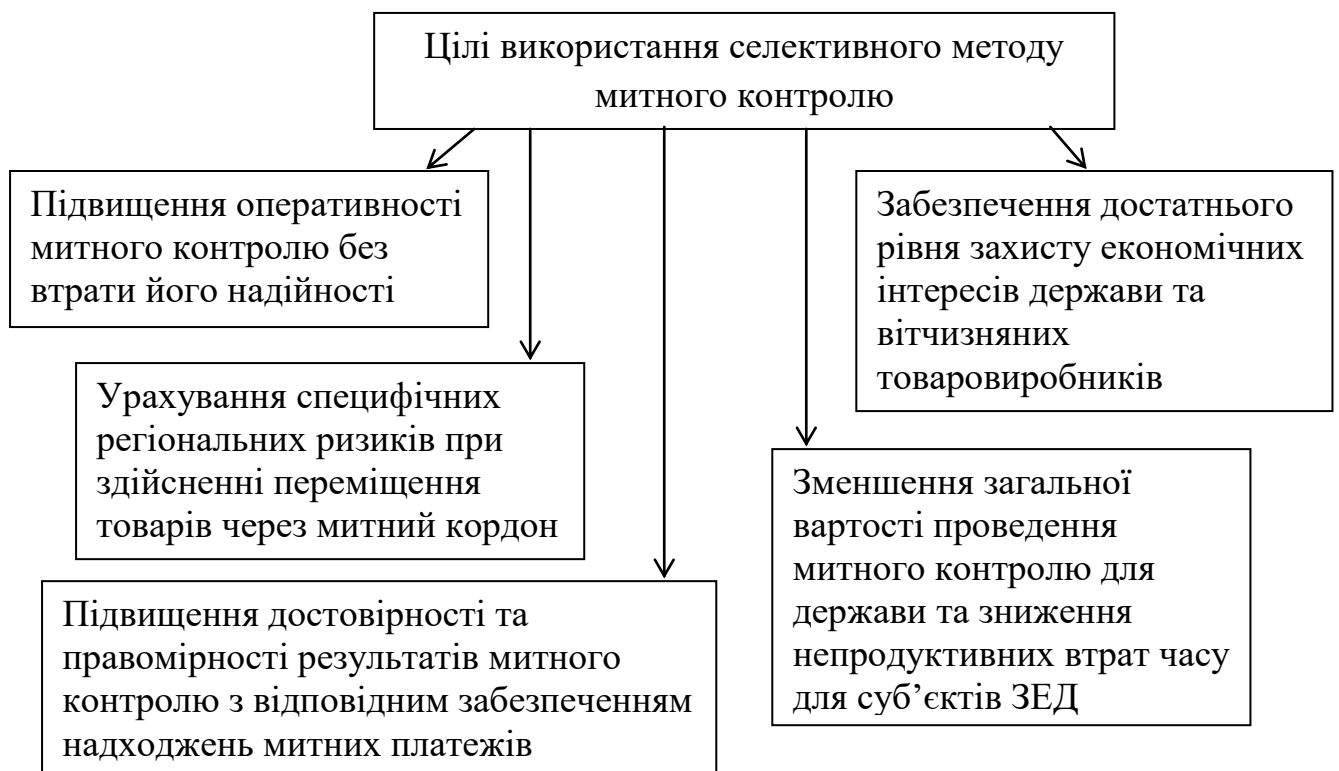

Митні формальності щодо прибуття товарів оператора виконуються в такому порядку:

- 1 Оператор, який очікує прибуття чи планує відправлення товарів, повідомляє про це митному органу шляхом надсилання електронного повідомлення з електронним цифровим підписом про: реквізити митної декларації; опис та вага товару; номери транспортних засобів, які здійснюють переміщення товарів; дата та час очікуваного прибуття товарів; код місця прибуття товарів; наміри щодо подальшого використання товару.
- 2 Митний орган протягом 4 робочих годин після отримання електронного повідомлення від оператора проводить аналіз інформації, окрема тієї, що міститься у митній декларації, відповідно до якої здійснюється переміщення товарів, та в повідомленні оператора, та інформує оператора шляхом надіслання електронного повідомлення електронним цифровим підписом про заходи митного контролю, які будуть здійснені щодо відповідної партії товарів, або про відсутність необхідності здійснення таких заходів.
- 3 Відсутність інформації від митного органу протягом 4 робочих годин після надсилання оператором електронного повідомлення, надає право оператору, який отримав сертифікат щодо надійності і безпеки, на застосування спеціальних спрощень
- 4 Митні формальності, передбачені спеціальним спрощенням можуть виконуватися також щодо товарів які отримали сертифікат на спрощення митних процедур

Висока активність суб'єктів господарювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності передбачає постійне вдосконалення нормативної бази, що регламентує ці процеси, а крім того, і вдосконалення інструментів забезпечення безпеки національної економіки. Саме тому, враховуючи основні тенденції розвитку митної справи в контексті спрощення митних формальностей та максимально допустимого рівня забезпечення безпеки національної економіки застосовують селективний метод митного контролю. Даний метод дає змогу враховувати регіональну специфіку активності суб'єктів національної економіки і базується на визначенні найбільш ризикових операцій, притаманних саме цьому регіону.

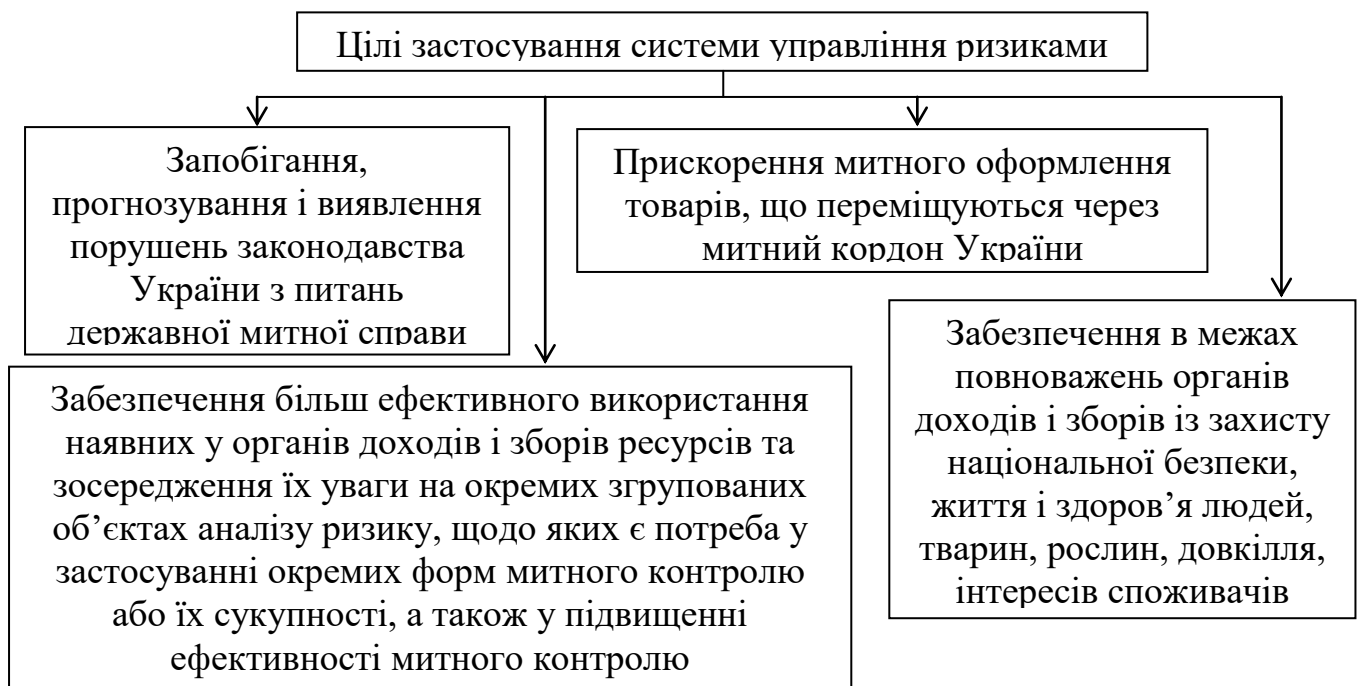
Основним завданням селективного методу митного контролю є спрощення та прискорення митного контролю з одночасним забезпеченням економічної безпеки держави та урахуванням регіональної специфіки переміщення товарів через митний кордон України.

2. Система управління ризиками у митному контролі та митній експертизі.

Управління ризиками – це робота органів доходів і зборів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів. Під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Органи доходів і зборів застосовують систему управління ризиками для визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягають митному контролю, форм митного контролю, що застосовуються до таких товарів, транспортних засобів, документів і осіб, а також обсягу митного контролю.

Аналіз ризику – це систематичне використання органами доходів та зборів наявної у них інформації для визначення обставин та умов виникнення ризиків, їх ідентифікації і оцінки ймовірних наслідків недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Діяльність органів доходів та зборів з оцінки та управління ризиками полягає у виконанні таких завдань:

- 1 Формування інформаційної бази даних системи управління ризиками органів доходів і зборів
- 2 Аналіз, виявлення та оцінка ризиків, у тому числі з використанням інформаційних технологій
- 3 Розроблення і реалізація практичних заходів з управління ризиками
- 4 Аналіз результатів та коригування вжитих заходів з управління ризиками

Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Автоматизована система управління ризиками, що застосовується органами доходів і зборів, є складовою частиною єдиної автоматизованої інформаційної системи органів доходів і зборів.

Автоматизована система управління ризиками функціонує на центральному рівні та передбачає застосування випадкового відбору.

Автоматизована система управління ризиками забезпечує визначення однакового обсягу та форм митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення незалежно від того, якому органу доходів і зборів подано митну декларацію для здійснення митних формальностей.

У разі якщо посадовою особою органу доходів і зборів за результатами застосування системи управління ризиками прийнято рішення про необхідність проведення певної митної формальності щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, інформація про прийняття

такого рішення невідкладно вноситься такою посадовою особою до автоматизованої системи управління ризиками.

Якщо товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються підприємством через митний кордон України, у 25 % випадків такого переміщення протягом року піддавалися митному контролю внаслідок застосування системи управління ризиками, що спричинило затримку митного оформлення понад 4 робочі години, і при цьому фактів порушення митних правил виявлено не було, це підприємство має право знати причини та підстави застосування до зазначених товарів, транспортних засобів відповідних форм митного контролю.

Профіль ризику – це сукупність відомостей про області, індикатори ризику та заходи, необхідні для запобігання або мінімізації ризиків.

Профілі ризику залежно від можливості автоматизації їх застосування можуть бути документальними (неавтоматизований контроль із застосуванням систем управління ризиком) або електронними (автоматизований або комбінований контроль із застосуванням СУР).

Профіль ризику (ПР) може бути представлений у формах паспорта профілю ризику і програмного коду профілю ризику. Паспорт електронного та документального профілю ризику формується відповідно до Наказу Державної митної служби України від 22.12.2010 № 1514 «Про затвердження Порядку розроблення профілів ризику». Паспорт електронного ПР є документом для службового користування з наданням йому грифу «Для службового користування». Саме в паспорті ПР визначаються індикатори ризику, встановлюються умови його спрацювання та селективність.

Паспорт профілю ризику зберігається протягом строку дії профілю ризику, але не менше 3 років після припинення його дії.

Облік, зберігання і використання паспортів профілів ризику здійснюються відповідно до нормативно-правових актів України, які регулюють питання обліку, зберігання та використання документів, які містять службову інформацію.

3. Митний пост-аудит

Митний пост-аудит – це форма митного контролю, яку здійснюють митні органи для перевірки правильності та достовірності даних, зазначених у митних деклараціях, через вивчення бухгалтерських документів, рахунків, систем управління бізнесом після завершення митного оформлення.

Предметом митного пост-аудиту є документи і відомості, що стосуються товарів або комерційних операцій, проведених до або після випуску товарів, у яких дані товари брали участь. Суб'єктом є особи відповідних контролюючих органів, яким надано право здійснювати митний контроль. Об'єктом є суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Мета митного пост-аудиту – перевірка правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних під час перевірки будь-яких документів і відомостей, що стосуються даних товарів або комерційних операцій, проведених до або після випуску товарів, у яких дані товари брали участь, з метою недопущення порушень митного законодавства.

Використання митного пост-аудиту надає переваги для суб'єктів ЗЕД, адже суттєво зменшує затримки при перетині кордону, дозволяє спростити експортно-імпорتنу діяльність при взаємодії митними органами. Також, використання митного пост-аудиту дозволяє виявити правопорушників, адже документальна перевірка стає реальною перешкодою для «тіньового бізнесу».

Становлення та розвиток митного контролю в Україні впродовж останніх років проходила в умовах нестабільності митного законодавства, недостатнього рівня податкової культури і негативного відношення платників податків до митної системи.

Необхідно також відмітити те, що у розпорядженні контролюючих органів митної системи досі відсутні ефективні власні методики розслідування податкових порушень, адекватних рівню складності їх здійснення, тому на перший план виходить проблема розробки інструментально-методичних засобів (прийомів) підвищення ефективності проведення документальних перевірок митними органами (так званого пост-аудиту) в частині виявлення недоотриманих держбюджетом платежів.

Під час економічних реформ одним із актуальних питань стали проблеми вдосконалення методів управління зовнішньоекономічною діяльністю. Перш за все, це обумовлено тим, що характер і масштаби зовнішньоекономічної діяльності та її соціально-економічне значення вимагають внесення суттєвих змін практично до всіх сфер митної справи, завдань, функцій, питань організації митної служби, взаємодії з іншими державними органами.

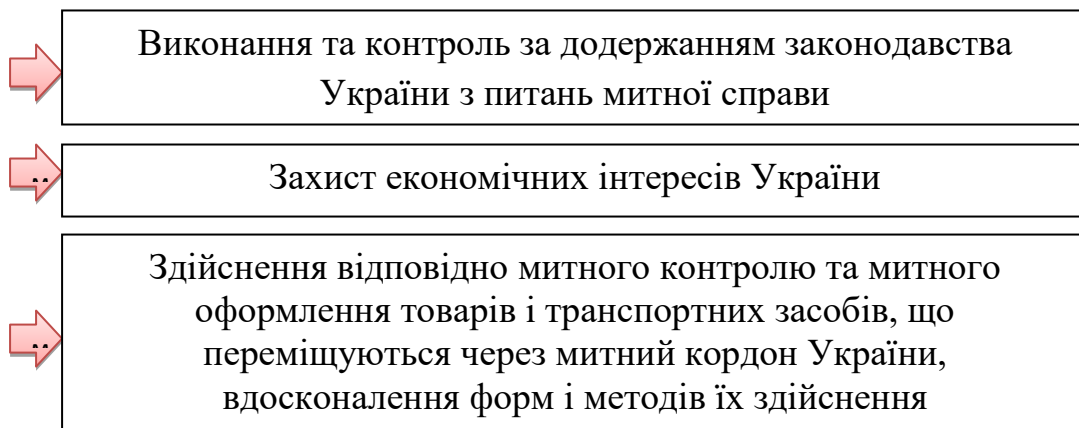
Реформування системи виконавчої влади суттєво змінило як правове становище самих співробітників митниць, так і систему пріоритетів завдань, які вирішуються митними органами, у рамках здійснення ними державного управління. Зміна правового статусу митної служби в структурі виконавчої влади України, постійна міжнародна інтеграція, необхідність участі України у Світовій організації торгівлі та інших міждержавних і міжнаціональних союзах і асоціаціях, всі ці фактори неминуче приводять до суттєвих змін методів «роботи на кордоні».

Системний підхід до розуміння нового митного менеджменту, формування правильного бачення митного законодавства як нормативної основи сучасного правового регулювання організації та правозастосовної діяльності митної служби в аспекті вдосконалення її адміністративно-правового статусу є не лише актуальним, але й необхідним.

Одним із важливих завдань при створенні чіткого економічного становища в Україні є формування на цьому етапі чіткого розуміння місця митної служби в структурі органів виконавчої влади, її адміністративно-правового статусу, врегульованого комплексом спеціальних юридичних норм, реалізація яких має найважливіше практичне значення для подальшого вдосконалення системи державного управління у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Звідси, перспективними напрямками правового регулювання предмету діяльності митних органів України є вдосконалення систем митного контролю після випуску товару (так званий митний пост-аудит), раціональне використання інституту митного пост-аудиту окрім прямого результату – донарахування митних платежів до бюджету.

Саме розробка ефективної служби постмитного контролю та аудиту сьогодні дозволяє митній службі виконувати свої завдання:

Також постмитний контроль дозволяє спрощувати процедури торгівлі, зберігаючи баланс між такими спрощеннями та ефективним митним контролем.

Інструментом реалізації форми митного контролю на основі пост-аудиту є документальна перевірка. Організація та проведення документальних перевірок в частині здійснення податкового контролю в Україні, з одного боку, мають напрацьований механізм і регламент, з іншого боку, здійснення контролю ведеться на вимогу законодавства, яке постійно змінюється, що не сприяє чіткому виконанню перевірок.

Так само має місце неузгодженість ряду правових норм, що веде до виникнення податкових спорів та судових розглядів, і частенько до судової відміни рішень митних органів (актів документальних перевірок).

Пост-аудит займає важливе місце при застосуванні системи управління ризиками та є головним елементом подальшого підвищення ефективності діяльності митних органів. Він зводиться до контролю товарів після їх випуску у вільне використання у формі документальної перевірки, яка проводиться підрозділами контрольно-перевірочної роботи митниці.

Для розвитку та ефективного використання митного пост-аудиту в Україні потрібно вирішити певне коло питань, які унеможливають чітке та узгоджене його виконання.

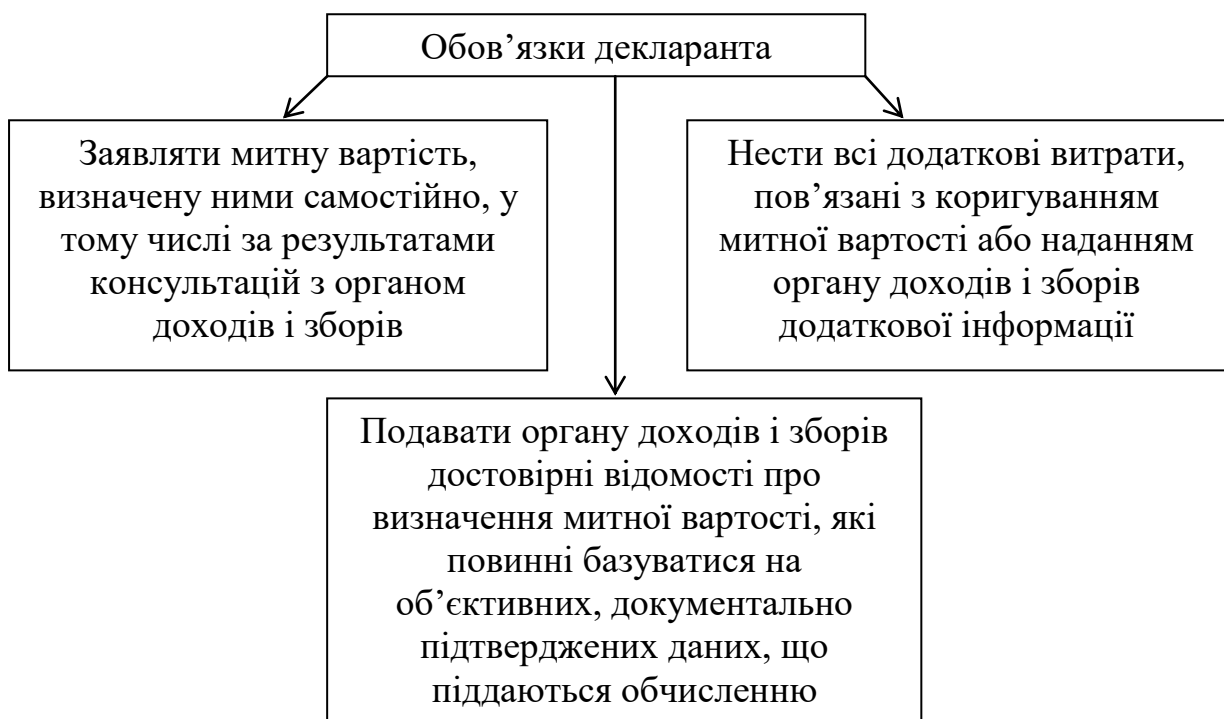
Питання співпраці суб'єктів ЗЕД та митних органів – стягування митних платежів, контроль правильності їх обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил та ін.

Митний пост-аудит спрямований на використання людського фактору, тобто перевірку здійснює персонал митних органів. При цьому існує недостатній професійний рівень знань працівників митниці, тобто недостатня їхня освіченість про порядок, структуру та організацію проведення митного пост-аудиту.

Суб'єкти бізнесу, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність в Україні досить часто вдаються до правопорушень. Дотримання норм і правил процедури декларування товарів з боку суб'єктів ЗЕД повною мірою стосується забезпечення достовірного нарахування і своєчасної сплати митних платежів, без можливих ознак порушення митних правил.

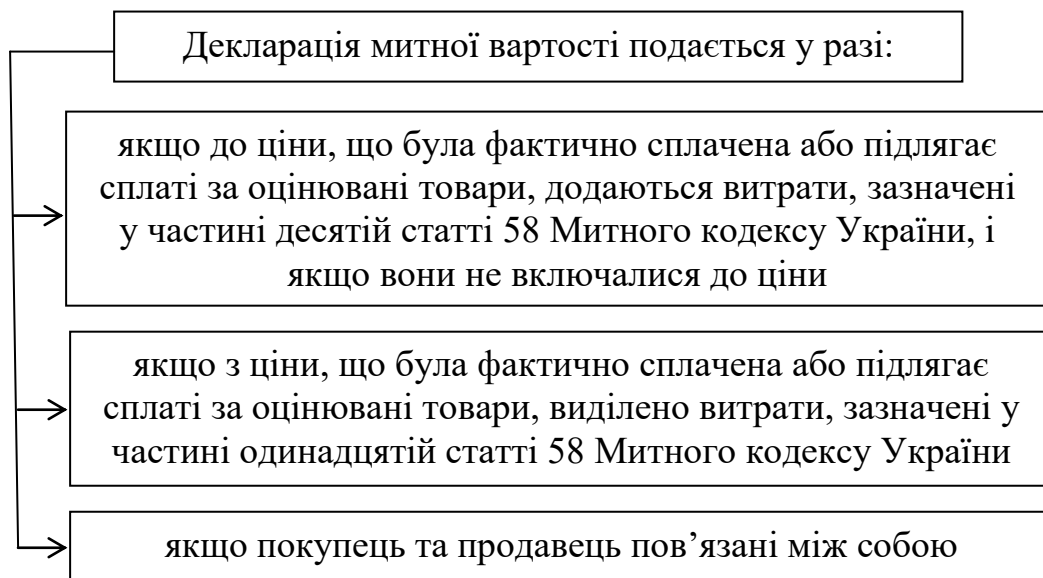
Митна вартість товарів, що переміщуються через кордон України – вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів.

Декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, мають право:

- ➔ Надавати органу доходів і зборів (за наявності) додаткові відомості у разі потреби уточнення інформації
- ➔ На випуск у вільний обіг товарів, що декларуються
- ➔ Проводити цінову експертизу договору (контракту) шляхом залучення експертів за власні кошти
- ➔ Оскаржувати рішення органу доходів і зборів щодо коригування митної вартості оцінюваних товарів
- ➔ Приймати самостійне рішення про необхідність коригування митної вартості після випуску товарів
- ➔ Отримувати від органу доходів і зборів інформацію щодо підстав, з яких орган доходів і зборів вважає, що взаємозв'язок продавця і покупця вплинув на ціну, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари

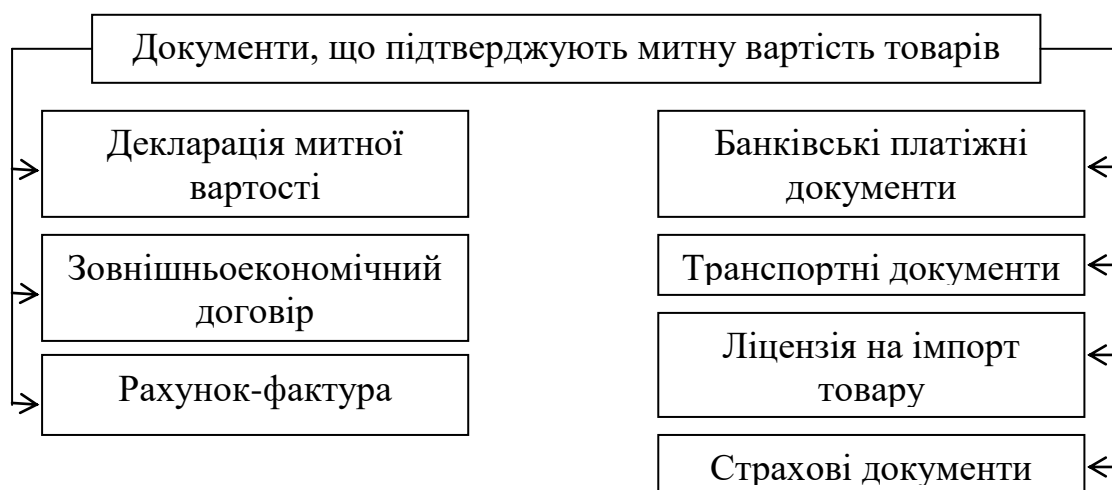

В інших випадках декларація митної вартості подається за власним бажанням декларанта або уповноваженої ним особи.

Декларація митної вартості не подається у разі декларування партій товарів, митна вартість яких не перевищує 5000 євро.

У декларації митної вартості наводяться відомості про метод визначення митної вартості товарів, числове значення митної вартості товарів та її складових, умови зовнішньоекономічного договору, що мають відношення до визначення митної вартості товарів, та надані документи, що підтверджують зазначене.

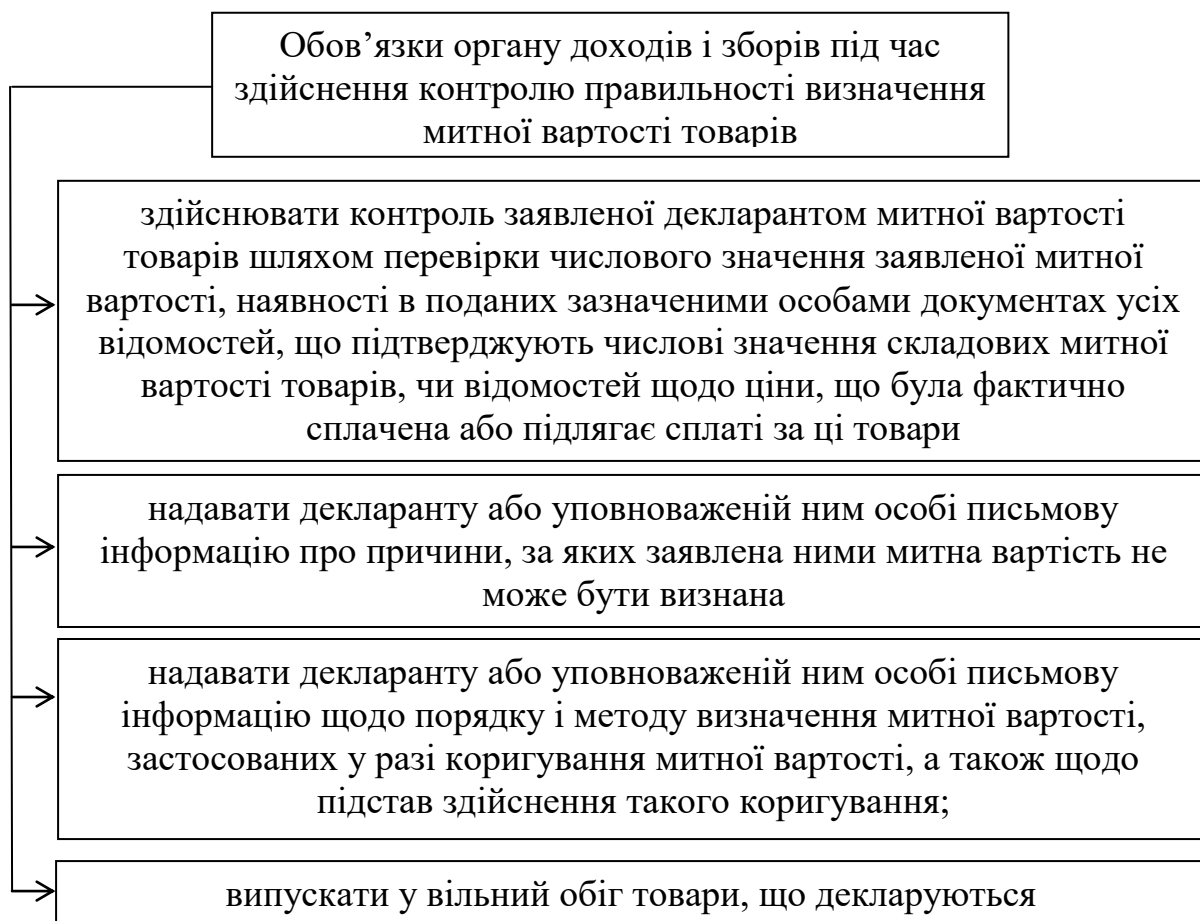
Форма декларації митної вартості та правила її заповнення встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів здійснюється органом доходів і зборів під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів за основним методом – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту (вартість операції), здійснюється органом доходів і зборів шляхом перевірки розрахунку, здійсненого декларантом, за відсутності застережень щодо застосування цього методу, визначених у частині першій статті 58 Митного кодексу України.

За результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів орган доходів і зборів визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування.

Орган доходів і зборів може відмовити у митному оформленні товарів за заявленою декларантом або уповноваженою ним особою митною вартістю виключно за наявності обґрунтованих підстав вважати, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів, у разі:

Невірно проведеного декларантом або уповноваженою ним особою розрахунку митної вартості

Неподання декларантом документів згідно з переліком та відповідно до умов, зазначених у частинах другій – четвертій статті 53 Митного кодексу України, або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари

Невідповідності обраного декларантом методу визначення митної вартості товару

Надходження до органу доходів і зборів документально підтвердженої офіційної інформації органів доходів і зборів інших країн щодо недостовірності заявленої митної вартості

У разі якщо під час проведення митного контролю орган доходів і зборів не може аргументовано довести, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів, заявлена декларантом або уповноваженою ним особою митна вартість вважається визнаною автоматично.

4. Перевірка преференційного походження товарів

Країна походження товарів – це країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці. Під країною походження товару також можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни.

Визначається країна походження товарів з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

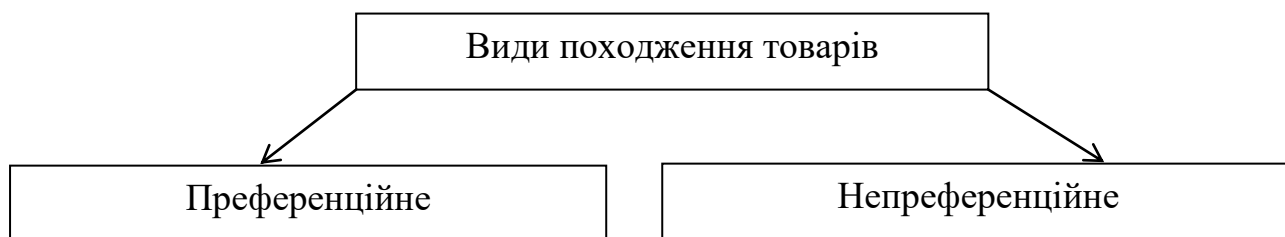
Для цілей визначення країни походження товару не враховується походження енергії, машин та інструментів, що використовуються для його виробництва або переробки.

Приладдя, запасні частини та інструменти, використовувані в машинах, пристроях, агрегатах або транспортних засобах, вважаються такими, що походять з тієї самої країни, що і ці машини, пристрої, агрегати або транспортні засоби, за умови їх ввезення та продажу разом із зазначеними машинами, пристроями, агрегатами або транспортними засобами і відповідності їх комплектації та кількості звичайно використовуваним приладдям, запасним частинам та інструментам.

При існуванні встановлених правил прямого транспортування товарів із країни їхнього походження дозволяється відступати від них у випадках, коли таке транспортування неможливе в силу географічного положення та/або якщо товари знаходяться під митним контролем у третіх країнах.

Особливості визначення країни походження товару, що ввозиться з територій спеціальних (вільних) економічних зон, розташованих на території України, встановлюються законом.

Для гармонізації правил визначення походження товарів, забезпечення більшої визначеності у веденні світової торгівлі, визначено два типи правил походження: преференційні і неpreferенційні.

Преференційне походження надається товарам з окремих країн, коли вони відповідають певним критеріям. Критерії преференційного походження загалом вимагають, щоб товари були піддані більш значній обробці або переробці, ніж це вимагається для отримання не преференційного походження. Водночас, повністю отримані товари також можуть

скористатися перевагами статусу преференційного походження. Преференційне походження надає певні переваги товарам, які є предметом торгівлі між країнами, які уклали угоду, зазвичай імпорт за зниженими ставками мита або без сплати мита.

Непреференційне походження в основному надає товарам «економічну» національність і не надає їм будь-яких переваг. Непреференційне походження отримується товарами, «повністю отриманими» в одній країні, або, коли у виробництво продукту залучено дві або більше країн, такий статус походження отримується в країні, в якій було проведено останню значну, економічно обґрунтовану обробку або переробку. Непреференційне походження використовується, наприклад, при визначенні того, чи є товари об'єктом антидемпінгових заходів або кількісних обмежень, та для статистичних цілей. Воно також може використовуватись для визначення походження в контексті «маркування походження» товарів.

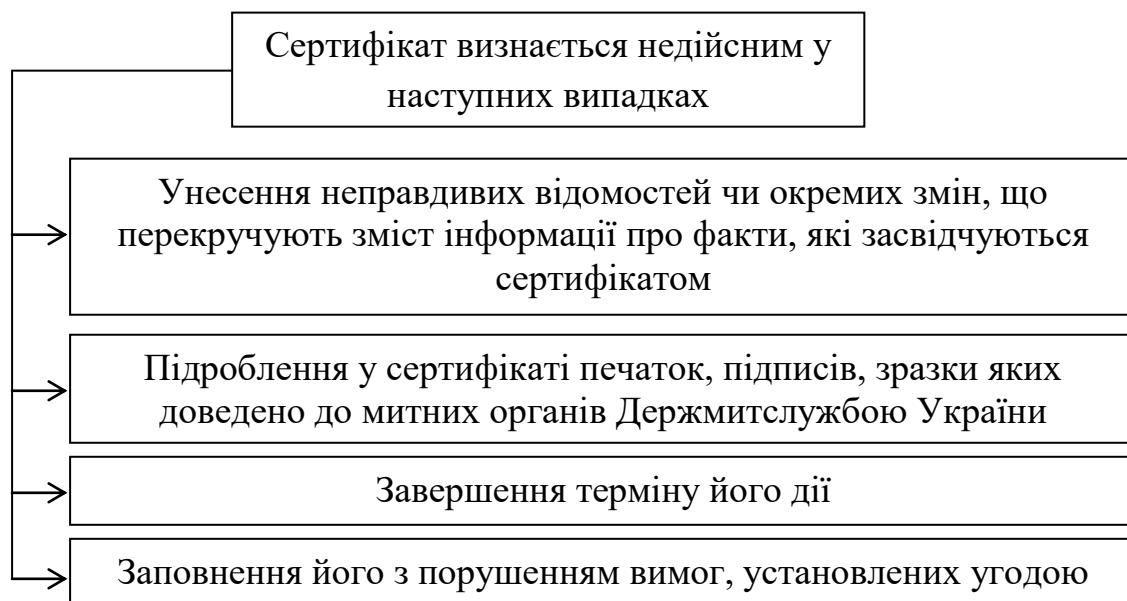
Перевірка преференційного походження товарів проводиться митними органами для встановлення достовірності преференційних сертифікатів при ввезенні товарів на митну територію України на умовах угод про вільну торгівлю, укладених Україною.

Під преференційним сертифікатом розуміється документ, який подається митному органу для підтвердження країни походження товару відповідно до вимог угоди. Сертифікат видається і засвідчується уповноваженим органом країни експорту. Перелік уповноважених органів, а також зразки відбитків їх печаток та зразки підписів осіб, уповноважених засвідчувати сертифікати, доводяться до митного органу Держмитслужбою України.

У разі коли в сертифікаті та в інших документах, що подаються митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення, є розбіжності у відомостях про країну походження товару або митним органом встановлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначені в сертифікаті, прийняття рішення митним органом щодо

достовірності сертифіката про походження товару та правильності визначення країни походження можливе тільки за умови надання митному органу відомостей, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних, тощо) митній декларації країни експорту, якими супроводжується товар, а також у паспортах, технічній документації, висновках-експертизах митних та інших уповноважених органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження відомостей про країну походження товару.

Якщо сертифікат видано в одній з країн СНД, то митний орган України відповідно до угод про вільну торгівлю, укладених Україною, має право запитувати вповноважений орган, що видав сертифікат, про додаткову інформацію про сертифікат чи товар, на який видано цей сертифікат.

Якщо є достатні підстави вважати, що мають місце порушення законодавства України чи міжнародного договору, укладеного в установленому законом порядку, в частині визначення походження товару, митний контроль може продовжуватись незалежно від закінчення операцій митного контролю та митного оформлення товарів на підставі письмового розпорядження керівника митного органу або особи, яка його заміщує.

Рішення митного органу щодо достовірності сертифіката може бути переглянute ним або митним органом вищого рівня тільки у разі, якщо рішення прийняте на основі недостовірної інформації.

У разі встановлення митним органом факту підробки (фальсифікації) сертифіката за наявності додаткових відповідних підстав заводиться справа про порушення митних правил згідно з вимогами чинного законодавства.

5. Захист прав інтелектуальної власності під час проведення митної експертизи

Органи доходів і зборів сприяють захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України.

Митний контроль і митне оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, та ввозяться на митну територію України або вивозяться з митної території України, здійснюються в загальному порядку з урахуванням особливостей, встановлених Митним кодексом та іншими законами України.

Заходи, пов'язані з призупиненням митного оформлення відповідно до положень цього розділу, застосовуються органами доходів і зборів щодо товарів, які ввозяться на митну територію України для вільного обігу або вивозяться для вільного обігу за межі митної території України, за винятком:

1	Особистих речей громадян
2	Товарів, які містять об'єкти права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону, та які переміщуються через митний кордон України для власного використання громадянами і не призначені для виробничої чи іншої підприємницької діяльності, сумарна вартість та/або вага яких не перевищує обмежень, встановлених частиною першою статті 374 Митного кодексу України
3	Припасів

Вивезення з митної території у незмінному вигляді товарів, митне оформлення яких призупинено за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності, забороняється до завершення процедури такого призупинення.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, веде митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, на підставі заяв правовласників.

Правовласник, який має підстави вважати, що під час переміщення товарів через митний кордон України порушуються чи можуть бути порушені його права на об'єкт права інтелектуальної власності, має право подати до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності шляхом внесення відповідних відомостей до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону.

Порядок реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, включаючи форму заяви, перелік інформації та документів, які додаються до заяви, порядок подання і розгляду заяви та ведення реєстру визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Для сприяння захисту прав інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, під час митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України, інформація про об'єкти права інтелектуальної власності, зареєстровані в митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, надсилається всім органам доходів і зборів України.

Після реєстрації об'єкта права інтелектуальної власності в митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, органи доходів і зборів на підставі даних такого

реєстру вживають заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України контрафактних товарів.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, забезпечує оприлюднення переліку об'єктів права інтелектуальної власності, включених до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, на своєму офіційному сайті.

Правовласник зобов'язаний повідомити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, про припинення чинності чи визнання недійсним права інтелектуальної власності, а також про часткову або повну передачу прав на об'єкт права інтелектуальної власності, відомості щодо якого внесені до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону.

У разі якщо орган доходів і зборів на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, виявляє ознаки порушення прав інтелектуальної власності щодо товарів, пред'явлених до митного контролю та митного оформлення, їх митне оформлення призупиняється, а товари підлягають розміщенню на складі цього органу.

Рішення про призупинення митного оформлення товарів на строк до 10 робочих днів і в разі необхідності продовження цього строку не більш як на 10 робочих днів приймає керівник органу доходів і зборів або особа, яка виконує його обов'язки.

У день прийняття рішення про призупинення митного оформлення товарів орган доходів і зборів засобами факсимільного та/або електронного зв'язку повідомляє правовласника про факт пред'явлення цих товарів до митного оформлення, а декларанта – про причини призупинення їх митного оформлення, а також повідомляє декларантові найменування та адресу правовласника. У повідомленні правовласнику зазначаються: митне

оформлення яких саме товарів призупинено, їх кількість, причини та строк призупинення, найменування та адреса власника товарів, а також інша необхідна інформація.

У разі призупинення митного оформлення швидкопсувних товарів строк призупинення становить три робочі дні та не може бути продовжений.

Використання правовласником інформації, отриманої ним від органу доходів і зборів, можливе лише для цілей, пов'язаних із призупиненням митного оформлення товарів.

Датою отримання повідомлення правовласником вважається день, коли органом доходів і зборів таке повідомлення надіслано засобами факсимільного та/або електронного зв'язку.

У разі якщо протягом перших 10 робочих днів після отримання повідомлення про призупинення митного оформлення товарів правовласник письмово не проінформує орган доходів і зборів, що призупинив митне оформлення таких товарів, про звернення до суду з метою забезпечення захисту прав інтелектуальної власності або не звернеться до такого органу доходів і зборів з письмовим вмотивованим клопотанням про продовження строку призупинення митного оформлення, то за відсутності ознак порушення митних правил товари, митне оформлення яких було призупинено, підлягають митному оформленню в установленому порядку.

У разі якщо протягом перших 10 робочих днів після отримання повідомлення про призупинення митного оформлення товарів правовласник письмово проінформує орган доходів і зборів про звернення до суду з метою забезпечення захисту прав інтелектуальної власності або звернеться до такого органу доходів і зборів з письмовим вмотивованим клопотанням про продовження строку призупинення митного оформлення, то призупинення митного оформлення вказаних товарів може бути продовжено органом доходів і зборів, але не більш як на 10 робочих днів.

У разі якщо протягом визначених строків правовласник подасть органу доходів і зборів, що призупинив митне оформлення товарів, ухвалу суду про

заборону вчинення певних дій у справі про порушення прав інтелектуальної власності або інше рішення з цього питання, винесене іншими уповноваженими державними органами, орган доходів і зборів продовжує призупинення митного оформлення товарів на строк, встановлений цими органами.

У разі якщо протягом визначених строків до органу доходів і зборів, що призупинив митне оформлення товарів, не буде подано ухвалу суду про заборону вчинення певних дій у справі про порушення прав інтелектуальної власності або відповідне рішення іншого уповноваженого державного органу, то за відсутності ознак порушення митних правил товари, щодо яких було прийнято рішення про призупинення митного оформлення, підлягають митному оформленню в установленому порядку. У такому разі відшкодування декларанту та іншим особам витрат та збитків, спричинених призупиненням митного оформлення, здійснюється за рахунок правовласника.

У разі призупинення органом доходів і зборів митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, за відсутності вагомих причин вважати такі товари контрафактними правовласник протягом визначених строків може звернутися до органу доходів і зборів з письмовою заявою про надання згоди на поновлення митного оформлення таких товарів. У такому разі правовласник не має права вимагати знищення такого товару від його власника.

Правовласник та/або декларант можуть з дозволу органу доходів і зборів брати проби (зразки) товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, і передавати їх на експертизу. Один примірник висновку, отриманого за результатами експертизи, подається органу доходів і зборів.

Зразки товарів разом із примірником висновку їх експертизи повинні бути повернені органу доходів і зборів до завершення визначених строків. Правовласник зобов'язаний забезпечити проведення такої експертизи.

У разі якщо протягом строків, що визначені в Митному кодексі України, відбулося порушення прав інтелектуальної власності під час переміщення через митний кордон України товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, буде підтверджене висновком експертизи, проведеної відповідним уповноваженим органом, то в установленому порядку орган доходів і зборів порушує справу про порушення митних правил, а товари – безпосередні предмети правопорушення вилучаються.

У разі призупинення митного оформлення товарів, відшкодування органам доходів і зборів витрат, пов'язаних із зберіганням цих товарів, здійснюється за рахунок правовласника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубініна А.А., Сорокіна С.В., Зельніченко О.І. Митна справа: Підручник / А. А. Дубініна. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
2. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
3. Організація діяльності митних органів: підручник / [Т. В. Калінеску, О. О. Недобега, В. С. Альошкін]. – Сєверодонецькі вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – 336 с.
4. Пашко В. В. Митна політика та Організація діяльності митних органів: монографія / В. В. ПАшко. – Одеса.: Пласке, 2013. – 324 с.
5. Таможенный контроль: на пути к международным стандартам: монографія / [А. В. Полищук, П. В. Пашко, Е. Б. Самсонов, С. Н. Сёмка, В. В. Ченцов]. – Одесса, 2009. – 473 с.
6. Формування системи митного аудиту в Україні: монографія / [О. М. Вакульчик, І. Г. Бережнюк, П. В. Пашко та ін.]; за заг. ред. О. М. Вакульчик – Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2014. – 208 с.
7. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
8. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика: монографія / [за заг. ред. І. Г. Бережнюка]. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2014. – 297 с.
9. Концептуалізація оцінювання митних процедур в умовах актуалізації зовнішньоекономічної діяльності: монографія / [за заг. ред. І. Г. Бережнюка]. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2015. – 196 с.
10. Дусик А.В. Правовий статус експерта у провадженнях по справах про порушення митних правил //Митна справа. – 2014. – №1. С. 27-35.

11. Дусик А.В. Повноваження митного органу при призначенні експертизи при здійсненні провадження у справах про порушення митних правил //Митна справа – 2018. – №4. С. 40-43.

12. Карпенко А.Л. Роль експерта в производстве по делам о нарушении таможенных правил //Митна справа. – 2017. – №1. С. 21-23.

13. Лук'яненко В.М. Використання спеціальних знань за новим Митним кодексом України //Вісник АПНУ. – 2015. – №31. С. 35-42.

14. Додін Є.В. Правове регулювання статусу експерта та спеціаліста в митній справі //Митна справа. – 2017. – №2. С. 3-13.

15. Додін Є.В. Місце митних лабораторій у системі митної служби України//Митна справа. – 2017. – №6. С. 3-14.

16. Додін Є.В. Особливості проведення експертизи з деяких видів митних справ//Митна справа. – 2016. – №3. С. 3-9.

17. Закон України № 4038-ХІІ від 25.02.1994 р. «Про судову експертизу».

18. Наказ ДМСУ від 23.12.2002 р. № 719 «Про затвердження нормативів відбору проб і зразків товарів для проведення: досліджень (аналізу, експертизи) митними лабораторіями».

19. Наказ ДМСУ від 27.01.2004 р № 53 «Про посилення контролю за вивезенням окремих видів готової продукції, виготовленої з давальницької сировини».

20. Наказ ДМСУ від 10.12.2003р. «Про затвердження Порядку списання митними лабораторіями проб і зразків товарів після проведення досліджень (аналізу, експертизи)».

21. Тодошак О.В. Спеціаліст та експерт у провадженні по справах про порушення митних правил //Митна справа. – 2014. – №2. С. 37-39.

22. Постанова КМУ від 12.12.2002 р. № 1862 «Про затвердження Порядку взяття проб і зразків товарів, проведення досліджень, (аналізу, експертизи) з метою їх митного оформлення, а також ропорядження зразками».

23. Степанюк С.А. Управлінські послуги у галузі митної справи // Митний брокер. – 2015. - №1. – С. 49-54.

24. Кримінально-процесуальний Кодекс від 28.12.1961р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – 176с.

25. Кримінальне право України: Підручник; За ред. Професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація.—К.: Юрінком Інтер; 2009.—496с.

26. Митний кодекс України № 4495-VI / Редакція від 19.06.2020 р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

27. Офіційний сайт ДФСУ. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

28. Сучасні технічні засоби митного контролю. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.vlsu-sec.ru/lab_antiteror.php.

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

ЕКСПЕРТИЗА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

для студентів денної та заочної форм навчання

Спеціальність 076 Підприємництво торгівля та біржова діяльність

(спеціалізація: Товарознавство та експертиза в митній справі)

Факультет управління торговельно-підприємницькою та митною діяльністю

Укладачі:

КОЛЕСНИК Вікторія Валентинівна
ПОЛУПАН Валентин Вадимович

Відповідальний за випуск зав. кафедри товарознавства в митній справі
д-р техн. наук, проф. М. П. Головка

План 2020 р., поз. 103

Підп. до друку 18.06.2020р. Один електронний оптичний диск (CD-ROM);
супровідна документація. Об'єм даних 32 Мб. Тираж 10 прим.

Видавець і виготовлювач

Харківський державний університет харчування та торгівлі,
вул. Клочківська, 333, Харків, 61051.

Свідотство суб'єкта видавничої справи ДК №4417 від 10.10.2012 р.